

Miko Lampi

Sijoitusneuvojen oma sijoittaminen

Kyselytutkimus toimeksiantajapankille

Opinnäytetyö

Syksy 2016

SeAMK Liiketoiminta ja kulttuuri

Liiketalouden tutkinto-ohjelma

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU

Opinnäytetyön tiivistelmä

Koulutusyksikkö: SeAMK Liiketoiminta ja kulttuuri

Tutkinto-ohjelma: Liiketalouden tutkinto-ohjelma

Suuntautumisvaihtoehto: Taloushallinto

Tekijä: Miko Lampi

Työn nimi: Sijoitusneuvojen oma sijoittaminen: Kyselytutkimus toimeksiantajapankille

Ohjaaja: Aapo Länsiluoto / Erkki Kytönen

Vuosi: 2017

Sivumäärä: 78

Liitteiden lukumäärä: 2

Opinnäytetyön tavoitteena oli tutkia pankin X sijoitusneuvojen sijoituskäyttäytymistä. Tutkimuksella kartoitettiin sijoitusneuvojen omistuksia, riskinottohalukkuutta, tappionkantokykyä, sijoitusaikoja ja sijoituksille asetettuja tavoitteita.

Tämän opinnäytetyön teoriaosuudessa käsitellään säästämistä yleisesti, eri sijoituskohteita sekä niiden riskejä ja tuotto-odotuksia. Eri sijoituskohteiden kehitystä esitellään historiallisesti katsottuna niiden tuottojen sekä arvovaihtelun osalta. Lisäksi käsitellään sijoitusneuvontaa käsitteenä ja käydään läpi siihen liittyviä lakeja ja säädöksiä.

Tämä opinnäytetyö toteutettiin kvantitatiivista tutkimusmenetelmää käyttäen. Käytännössä tämä toteutettiin kyselylomakkeella. Kohderyhmänä oli pankin X kaikki sijoitusneuvojat. Kyselylomake luotiin ja lähetettiin marras-joulukuussa 2016. Kohderyhmän 137 henkilöstä kyselyyn vastasi 61, millä saatiin vastausprosentiksi 45 prosenttia. Tutkimustulosten perusteella voi sanoa, että pankin X sijoitusneuvojat omistavat säästöjä ja sijoituksia. Tulosten mukaan kaikki vastaajat omistivat sijoituksia. Sijoitusomaisuus oli enimmäkseen osakepainoista, ja pääsääntöisesti tämä vastasi heidän riskinsietokykyään sekä suunniteltua sijoitusaikaa. Vastausten perusteella työntekijöiden sijoitusomaisuuden osakepaino oli 61 prosenttia, riskinsietokyky oli lähes kaikilla korkea tai kohtalainen ja 56 prosenttia vastaajista oli suunnitellut sijoitusajaksi yli 15 vuotta. Suurin osa vastaajista oli myös suunnitellut omalle säästämislle tavoitteita.

Avainsanat: sijoittaminen, säästäminen, sijoitusinstrumentit, sijoitusneuvonta

SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Thesis abstract

Faculty: School of Business and Culture

Degree programme: Business Management

Specialisation: Financial Management

Author: Miko Lampi

Title of thesis: Investments by investment advisors: Survey for the client bank

Supervisors: Aapo Länsiluoto / Erkki Kytönen

Year: 2017

Number of pages: 78

Number of appendices: 2

The aim of this thesis was to study the investing behaviour of the investment advisors of bank X. This thesis surveyed the investment advisors' own investment assets, risk appetite, ability to handle losses, investing time, and goals for investments.

The theoretical part of this thesis deals with saving in general, different investment instruments, and their risk and profit expectations. The development of these instruments is considered from a historical point of view, in particular regarding profits and value fluctuations. In addition, the concept of investment counselling and the related legislation are treated.

This thesis was made using a quantitative method, with a questionnaire. The target group in this survey consisted of all the investment advisors of bank X. The questionnaire was made and sent in November-December 2016. The target group included 137 employees, 61 of whom answered the questionnaire, or the reply rate was 45 percent. Based on the study, it can be concluded that the investment advisors of bank X have savings and investments. Based on the results, all of them had investments. Their investing equity was mainly focused on stocks, and their risk appetite and investing time corresponded to this. Based on the responses, the weight of the employees' investing equity was 61 percent, almost everyone had high or moderate risk appetite, and 56 percent of them were planning to invest for a timespan of more than 15 years. Moreover, most of the target group had set goals for their investments.

Keywords: investing, saving, investment instruments, investment counselling

SISÄLTÖ

Opinnäytetyön tiivistelmä	2
Thesis abstract	3
SISÄLTÖ	4
Kuva-, kuvio- ja taulukkoluettelo.....	6
1 JOHDANTO.....	8
1.1 Yleistä opinnäytetyön aiheesta	8
1.2 Aiheeseen liittyviä aikaisempia tutkimuksia	9
1.3 Opinnäytetyön tavoitteet.....	10
2 SÄÄSTÄMINEN JA SJOITTAMINEN YLEISESTI	12
2.1 Nykypäivänä useita sijoituskohteita	12
2.2 Sijoituspäätöksen lähtökohdat	13
2.3 Tuoton muodostuminen.....	13
2.4 Sijoittamiseen liittyvä riski.....	14
2.5 Sijoittajan riskinsietokyky.....	15
3 ERILAISET SJOITUSINSTRUMENTIT JA NIIDEN LUONTEET ...	17
3.1 Yleisimmät erilaiset sijoitusinstrumentit	17
3.2 Suorat osakkeet ja niiden riskit	18
3.3 Korot ja niiden riskit	20
3.4 Erilaiset sijoitusrahastot.....	21
3.4.1 Osakerahastot.....	22
3.4.2 Korkorahastot.....	23
3.4.3 Yhdistelmärahastot	23
3.4.4 ETF-rahastot	24
3.4.5 Sijoitusrahastojen riskit	25
3.5 Riskittömät säästötilit ja talletukset	26
3.6 Sijoittaminen kiinteistöihin	27
3.7 Sijoittamiseen liittyvä riski suhteessa sen tuottoon	28
3.8 Eri instrumenttien riskitasot	29
3.9 Eri instrumenttien tuotot ja sijoitusajat	30
3.10 Riskin pienentäminen hajauttamalla.....	34

4	SIJOITUSNEUVONTA PANKISSA JA SEN SÄÄNTELY.....	38
4.1	Pankin tarjoama sijoitusneuvonta	38
4.2	Sijoitusneuvonnan sääntely	39
4.2.1	Lait pankkitoiminnassa.....	39
4.2.2	Finanssivalvonta	41
4.2.3	MiFID 1, MiFID II ja MiFIR	42
5	KYSELYTUTKIMUS SIJOITUSNEUVOJIEN SIJOITUSKÄYTTÄYTYMISESTÄ	44
5.1	Tutkimusmenetelmät ja -aineisto	44
5.2	Luotettavuuden tarkastelu.....	48
5.3	Tutkimusongelmat	49
5.4	Tutkimustulokset.....	50
5.4.1	Vastaajien sukupuoli ja ikä	50
5.4.2	Sijoittaako tai säästääkö	52
5.4.3	Käytetyt instrumentit	54
5.4.4	Riskinsietokyky suhteessa omistuksiin.....	56
5.4.5	Riskinottohalukkuus	56
5.4.6	Jakautuminen eri sijoittaja-tyyppeihin.....	58
5.4.7	Tappionkantokyky	60
5.4.8	Sijoitusaika	62
5.4.9	Aktiivisuus	64
5.4.10	Tavoitteet.....	66
5.5	Johtopäätökset	68
6	YHTEENVETO	73
	LÄHTEET	76
	LIITTEET	80

Kuva-, kuvio- ja taulukkoluetelo

Kuvio 1. Tutkimus omaisuuslajien arvonkehityksestä 195 vuoden ajalta	31
Kuvio 2. Hajautuksen vaikutus salkun tuotto- ja riskitasoon Yhdysvalloissa vuosina 1970-2015.....	36
Kuvio 3. Vastausten ajallinen jakautuminen.	46
Kuvio 4. Naisten ja miesten keski-ikä.	51
Kuvio 5. Vastaajien jakautuminen säästöjä tai sijoituksia omistaviin.	53
Kuvio 6. Vastaajien jakautuminen riskinsietokyvyn mukaan.....	59
Kuvio 7. Instrumenttien omistusosuuksien jakautuminen erilaisille sijoittajille.	60
Kuvio 8. Tappionkantokyky erityyppisillä sijoittajilla.....	62
Kuvio 9. Aktiivisuus markkinoihin ja omaan salkkuun.	65
Taulukko 1. Eri arvopaperiluokkien tuottoja ja riskejä Yhdysvaltojen markkinoilla vuosina 1926–2005	29
Taulukko 2. Yhdysvaltain markkinoiden keskimääräiset vuosituotot eri instrumenteille vuosina 1926–2015.....	32
Taulukko 3. Vastaajien sukupuolten jakautuminen.	51
Taulukko 4. Vastaajien iällinen jakautuminen.....	52
Taulukko 5. Vastaajien määrällinen jakautuminen eri ikäryhmiin.	52
Taulukko 6. Sijoituksia ja säästöjä omistavien jakautuminen ikäryhmiin.	53
Taulukko 7. Sijoitusinstrumenttien omistusosuuksien jakautuminen prosenteissa.	54

Taulukko 8. Eri instrumenttien käyttökertojen jakautuminen ikäryhmien välillä.....	55
Taulukko 9. Instrumenttien käyttökerrat eri ikäryhmillä suhteessa vastaajamääriin.	56
Taulukko 10. Riskinottohalukkuus.....	57
Taulukko 11. Riskinottohalukkuuden jakautuminen eri ikäryhmien välillä.	58
Taulukko 12. Tappionkantokyky.....	60
Taulukko 13. Tappionkantokyky eri ikäryhmillä.	61
Taulukko 14. Sijoitusajan jakautuminen.....	63
Taulukko 15. Sijoitusajan jakautuminen eri ikäryhmille.	63
Taulukko 16. Erityyppisten sijoittajien sijoitusaikojen jakautuminen.	64

1 JOHDANTO

Säästäminen kuuluu jossain muodossa kaikkien elämään. Elämäntilanteesta riippuen säästäminen voi tarkoittaa tietoisista rahan käyttämättä jättämisestä, jotta pystyy mahdollisesti käyttämään rahan myöhemmin johonkin välttämättömään. Rahaa voi laittaa säästöön myös, kun tekee sitä tavoitteellisesti tulevaisuuden hankintoja varten. Esimerkiksi usein jo nuorempina opitaan säästämistä siinä vaiheessa, kun vanhemmat eivät enää ostakaan jotain, mitä haluat, vaan joudutkin itse säästämään siihen rahat. Myöhemmin varsinkin pojilla säästöt usein kohdistuvat esimerkiksi mopon hankintaan tai jo vähän pidemmällä tähtäimellä säästämistä ensimmäistä autoa varten. Myöhemmin tällaisen lyhytaikaisen säästämisen lisäksi on mahdollisuuksien mukaan kannattavaa säästää myös pidemmällä tähtäimellä. Erityisesti pidemmän ajanjakson suunnitelmia kannattaa miettiä, kun pankkitilille kertyy ylimääräistä rahaa, jota ei tarvitse päivittäiseen elämiseen. Tässä vaiheessa on hyvä miettiä sijoittamista ja laittaa niin sanotusti raha töihin. Pankin käyttötilillä ylimääräisiä varoja on turha säilyttää, koska nämä ovat nollakorkoisia eivätkä siis tuota mitään. Myös säästötileillä korko on yleensä olematon. Tällaisissa tilanteissa inflaatio syö varojen ostovoimaa ajan myötä. Tällöin on hyvä miettiä, millä keinoin saisi varat tuottamaan edes inflaation ylittävästi tai mahdollisesti jopa enemmän. Elämäntilanteesta ja tulevaisuuden suunnitelmista riippuen tämä voi tarkoittaa esimerkiksi tavoitteellista säästämistä ensiasuntoon ASP-tilin avulla tai lisävarojen kerryttämistä eläkeikää ajatellen erilaisten sijoitusinstrumenttien avulla.

1.1 Yleistä opinnäytetyön aiheesta

Aihealueena säästäminen ja sijoittaminen on aina ajankohtainen. Sitä se on myös tällä hetkellä ja esimerkiksi Talouselämä (15.10.2016) on kertonut Taloudellisen yhteistyön ja kehitysjärjestö OECD:n tekemän selvityksen perusteella, että alle puolet maailman aikuisista ymmärtävät korkoa korolle -periaatteen. Tämän mukaan ainoastaan 42 prosenttia osasi vastata kysymykseen: ”Jos henkilö tallettaa 100 dollaria tilille, jolle taataan 2 prosentin vuosittainen korko, onko tilillä viiden vuoden päästä yli vai alle 110 dollaria?”. Tässähän vastaus on yli, koska tulevaisuuden korot

lasketaan alkuperäisen pääoman lisäksi myös jo saaduille tuotoille. Lisäksi ajankohtaisuutta on lisännyt Finanssivalvonnan (Lehdistötiedote 8.3.2017; Lassila 2017) antamat seuraamusmaksut ja varoitukset kahdelle pankille ja kahdelle sijoituspalveluyritykselle, joiden sijoitusneuvojat ovat laiminlyöneet velvollisuuksiaan sijoituspalvelujen tarjoamisen suhteen. Tällaisten uutisten perusteella voidaan pitää mielenkiintoisena tutkia, että säästävätkö tai sijoittavatko työkseen näitä asioita käsittelevät sijoitusneuvojat itse ja minkälaisia sijoitusinstrumentteja he sitten itse käyttävät. Kaiken lisäksi tätä ei ole aiemmin tutkittu, mikä lisää mielenkiintoa tutkimuksen tuloksia kohtaan. Tulevaisuudessa tällaista tietoa voitaisiin hyödyntää uutisoidessa sijoitusneuvojiin liittyen eikä ihmisille tarvitsisi jäädä epäselväksi, että sijoittavatko sijoitusneuvojat itse. Jos tutkimuksella selviää, että sijoitusneuvojat itsekin sijoittavat, voidaan kumota yleinen mielikuva siitä, että sijoitusneuvojat vain myyvät pankin tuotteita, eivätkä itse käytä niitä.

Aihealue valikoitui toimeksiantajan kanssa käydyn keskustelun perusteella. Keskustelimme toimeksiantajan kanssa erityisesti erilaisista aiheista, joista olisi myös heille hyötyä ja jonka tuloksilla he konkreettisesti tekisivät jotain. Tällaista tutkimusta ei ole aiemmin tehty, joten tuloksia voidaan yleisesti pitää mielenkiintoisina ja hyödyllisinä myös toimeksiantajalle. Mielenkiintoa lisää myös se, että tällä tutkimuksella saadaan selville, että käyttävätkö sijoitusneuvojat itse niitä tuotteita, mitä he myyvät asiakkaille.

1.2 Aiheeseen liittyviä aikaisempia tutkimuksia

Sijoitusneuvojien sijoituskäyttäytymistä ei ole aikaisemmin tutkittu. Keloharju, Knüpfer ja Rantapuska (2012) ovat kuitenkin tutkineet suomalaisten kotitalouksien sijoittamista vuosina 2004–2008. Tutkimuksen mukaan 13 prosenttia omisti osakesijoituksia ja 16 prosenttia sijoitusrahastoja. Ainoastaan 5 prosenttia suomalaisista omisti sekä osakkeita että rahastoja. Vuonna 2005 rahastosijoittajien määrä ylitti osakesijoittajien määrän. Tämän myötä suomalaisten sijoitussalkut ovat nykyään paremmin hajautettuja. Keskimäärin rahastosijoittaja omisti kahta eri rahastoa. Osakesijoittajan salkku taas koostui keskimäärin kolmesta eri yhtiön

osakkeesta. Tutkimuksen mukaan vanhemmilla sijoittajilla on taipumuksena sijoittaa suoriin osakkeisiin, kun taas nuoremmat sijoittavat näihin enemmän rahastojen kautta. Tutkimuksen perusteella miehet suosivat enemmän riskisempiä sijoituskohteita kuin naiset.

Lounasmeri (2011) on myös tutkinut yleisesti suomalaisten sijoitusomistuksia ja sijoituskäyttäytymistä. Tutkimuksen mukaan vuonna 2011 suomalaisista kotitalouksista 54 prosenttia omisti arvopapereita. Suosituin sijoituskohde oli rahastot. Vastaajista 29 prosenttia omisti pörssiosakkeita. Tutkimuksen mukaan osakkeita ostaneet sijoittivat enimmäkseen yli 10 vuoden sijoitusajalla.

Tilastokeskuksen (SVT 2013) mukaan vuonna 2013 suomalaisilla kotitalouksilla rahoitusvarallisuuden osuus kokonaisvarallisuudesta oli 21 prosenttia. Kotitalouksista 53 prosentilla oli rahoitusvarallisuutena muuta kuin talletuksia. Näistä talouksista 27 prosentilla oli sijoitusrahastoja ja 21 prosentilla pörssiyhtiöiden osakkeita. Tutkimuksen mukaan rahoitusvarallisuudesta talletuksia oli noin 40 prosenttia, suoria osakesijoituksia oli noin 20 prosenttia ja sijoitusrahastoja oli vähän yli 10 prosenttia.

1.3 Opinnäytetyön tavoitteet

Tämän opinnäytetyön tavoitteena on selvittää säästävätkö tai sijoittavatko sijoitusneuvojat itse. Tarkoituksena on tutkia pankin X sijoitusneuvojien omaa sijoittamista eli heidän sijoituskäyttäytymistä. Tässä kartoitetaan siis sijoitusneuvojien omistuksia, riskinottohalukkuutta, tappionkantokykyä, suunniteltua sijoitusaikaa ja sijoittamiselle asetettuja tavoitteita. Tarkoituksena on selvittää, että vastaavatko heidän omat sijoitussalkkunsaa heidän omaa tappionkanto- ja riskinsietokykyä. Työssä tarkastellaan myös kohderyhmän käyttämien sijoitusinstrumenttien soveltuvuutta heidän suunnittelemaalleen sijoitusajalle. Saatuja tuloksia vertaillaan kirjallisuudesta löytyviin ohjearvoihin, joita esitellään teorian edetessä. Tarkoituksena on myös selvittää sijoitusneuvojien omia tavoitteita, joihin he tähtäävät omalla säästämisellä ja sijoittamisella. Tällaisten seikkojen selvittäminen kuuluu myös sijoitusneuvojien omaan työhön, kun he antavat sijoitusneuvontaa asiakkaalleen. Tutkimuksen tarkoituksena on tuottaa yritykselle

hyödyllistä informaatiota omien työntekijöiden sijoituskäyttäytymisestä. Tarkoituksena on myös selvittää millaisiin tavoitteisiin he sijoittavat ja minkälaisella sijoitusajalla. Tämän tutkimuksen myötä yritys saa hyödyllistä informaatiota etenkin sijoittamisella tähdättävien tavoitteiden suhteen. Asiakastyössä sijoitusneuvojat kohtaavat asiakkaita päivittäin ja heidän tehtävänä on auttaa asiakasta säästämässä ja tällä saavutettavien tavoitteiden saavuttamisessa. Tutkimuksen tulosten myötä voidaan mahdollisesti kehittää työntekijän kanssa käytäviä kehityskeskusteluja, jos tällä tutkimuksella selviää, ettei esimerkiksi omalla säästämällä ole minkäänlaisia tavoitteita niin miten siihen liittyviä tavoitekeskusteluja voidaan käydä asiakkaan kanssa oikein. Tällaisten tulosten myötä voidaan työntekijöiden kehityskeskusteluissa keskittyä näiden asioiden kehittämiseen.

2 SÄÄSTÄMINEN JA SIJOITTAMINEN YLEISESTI

Luvussa kerrotaan yleisesti säästämisestä ja sijoittamisesta. Lisäksi selvitetään sijoittamisen lähtökohdat eli seikat, joita tulisi selvittää sijoituspäätöstä tehdessä. Näiden lisäksi luvussa kerrotaan yleisesti sijoituskohteen tuoton muodostumisesta ja riskistä sekä erilaisten sijoittajatyyppeiden riskinsietokyvyistä.

2.1 Nykypäivänä useita sijoituskohteita

Säästää ja sijoittaa voi monin eri keinoin erilaisiin sijoituskohteisiin. Monelle sijoittamisesta tulee ensimmäisenä mieleen osakkeet. Tämä ei kuitenkaan ole nykypäivänä ainoa sijoitusinstrumentti. Sijoitusinstrumentteja on monia erilaisia, ja nämä erityyppiset instrumentit omaavat erilaiset tuotto-odotukset ja riskit. (Hämäläinen 2015, 7–9.) Tärkeintä tässä on löytää itselle soveltuva instrumentti, jonka avulla pystyy kerryttämään varoja tulevaisuutta varten ja saavuttaa tällä omia tavoitteita.

Pitkällä aikavälillä osakkeet ovat tuottaneet paremmin kuin muut sijoituskohteet, mutta samalla nämä omaavat korkeamman riskin. Voitaisiin siis sanoa, että tuottojen kasvaessa myös riski kasvaa. Osakkeet omaavat suuremman arvovaihtelun ja voivat olla myös tappiollisia. Korot sen sijaan kehittyvät tasaisemmin mutta tuottavat heikommin kuin osakkeet. (Eri sijoitusmuotojen tuotto Suomessa [11.12.2016].)

Puttonen ja Repo (2011, 15) kertovatkin riskisten sijoituskohteiden olevan epävarmoja ja näin myös tuottavan enemmän sekä vastaavasti taas sijoituskohteen tulevaisuuden arvon ollessa tiedossa, ei tähän liity riskiä ja samalla tuotto on vähäistä. Tällä voidaan siis perustella esimerkiksi säästötilien ja talletusten pienet tuotot.

2.2 Sijoituspäätöksen lähtökohdat

Saarion (2016, 79) mukaan sijoittajan miettiessä omille varoilleen sopivaa sijoituskohdetta, on hänen ensin ymmärrettävä riski käsitteenä. Hänen mukaan tämän ymmärtäminen mahdollistaa menestymisen. Puttonen ja Repo (2011, 18) kertovat sijoittamisen lähtökohtana tärkeänä olevan oman riskinsietokyvyn selvittäminen eli kuinka itse kestää omien sijoitusten arvonvaihtelua ja kuinka pystyy kantamaan mahdolliset tappiot. Heidän mukaansa sijoittajan tulee myös selvittää oma tappionkantokyky eli kuinka mahdolliset tappiot sijoitusaikana vaikuttavat omaan talouteen. He lisäävät myös tärkeäksi osaksi sijoitettavan summan miettimisen. Tämän myötä tärkeäksi tulee myös omien tavoitteiden selvittäminen. He kertovat myös sijoitushorisontin tärkeyden eli kuinka pitkäksi aikaa sijoittaa ja tekeekö esimerkiksi kertsijoituksia vai kuukausisäästämistä. Heidän esittämänsä tärkeät kysymykset vaikuttavat kaikki yhdessä lopulliseen sijoituspäätökseen. Tämän perusteella voitaisiin siis ajatella, että tällaiset tiedot ovat kaikille omakohtaisia ja näiden mukaan rakennettu sijoitussuunnitelma on kaikilla henkilökohtainen. Sijoittamisesta puhuttaessa yleensä ajatellaan vaurastumista suorilla osakkeilla, mutta todellisuudessa sijoittaa voi siis moneen erilaiseen kohteeseen. Lisäksi jokaisella on omanlainen suhtautuminen riskiin, jonka mukaan valitaan itselle soveltuvat instrumentit. Näiden avulla pyritään sijoittamalla saavuttamaan omia tavoitteita.

2.3 Tuoton muodostuminen

Tuotto muodostuu sijoituskohteen arvonnoususta sekä mahdollisista tuotoista, joihin sijoituskohteen omistaminen oikeuttaa sijoitusaikana. Tällaisia ovat esimerkiksi kiinteistön arvonnousu ja vuokratulot tai osakkeen kurssinousu ja mahdollisesti sen tuottamat osingot osakkeenomistajalle. (Kallunki, Martikainen & Niemelä 2008, 24.)

Korkoa korolle -efekti tarkoittaa ilmiötä, jossa korkoa maksetaan pääomalle ja aikaisemmin saaduille koroille. Korot siis lisätään aina seuraavaan koron perustana toimivaan pääomaan ja sille koko pääomalle maksetaan korko. Tämän myötä saadaan parempi tuotto samalla kasvuprosentilla, kuin jos tuottoa saataisiin

ainoastaan alkuperäiselle pääomalle. (Korkoa korolle -efekti 2016.) Warren Buffetin (Kunhardt & Oakes 2017) mukaan tämä on todella yksinkertainen asia, mutta pitkällä aikavälillä, sillä voidaan saavuttaa todella paljon. Hän kertoo, että Einsteinin väitetään sanoneen tämän korkoa korolle -ilmiön olevan maailman kahdeksas ihme.

Sijoittamiseen liittyvät kulut ovat suuressa roolissa sijoitusten tuotoissa. Sijoituksen aiheuttamat kulut syövät aina osan tämän tuotoista. Kuluja ovat erilaiset säilytys- ja nostopalkkiot sekä merkintäpalkkiot. Erilaisissa rahastoissa kulut vaihtelevat ja tietyn rahaston kulut löydät aina rahasto- ja avaintietoesitteestä. On myös mahdollista, että jossain rahastossa ei ole jotain kuluja, joka on toisessa rahastossa. Pääsääntöisesti kuitenkin rahastoissa kuluja aiheutuu kaupankäynnistä ja säilytyksestä, kuten osakkeissakin. Yleensä kulut ovat korkeammat, mitä riskisempää rahastoa ostaa. Osakerahastot ovat kalliimpia kuin korkorahastot. Lisäksi ulkomaiset rahastot ovat kalliimpia kuin kotimaiset. ETF-rahastoja pidetään yleisesti halvempina kuin normaaleja sijoitusrahastoja. (Virta, Roine & Savikko 2015, 13–14.)

Lounasmeri (2015, 7) kertoo osakkeiden tuoton muodostuvan arvonnousun lisäksi myös osingoista. Tätä tuottoa laskee verot ja kulut, joita ovat esimerkiksi kaupankäyntipalkkiot. Näitä maksetaan osakkeita ostettaessa ja myydessä. Tämän lisäksi arvo-osuustilistä, jolle omistukset kirjataan, voidaan joutua maksamaan palkkiota palveluntarjoajalle. Hämäläisen (2014, 21) mukaan osakkeita ei ole järkevää ostaa pienissä erissä kulujen vuoksi. Pienenä eränä voidaan pitää alle 500 euron sijoitusta. Tätä pienemmät sijoitukset olisi kannattavampaa ohjata sijoitusrahastoon.

2.4 Sijoittamiseen liittyvä riski

Kallunki ym. (2008, 23–24) kertovat sijoittamisen lähtökohdan ja samalla tärkeimmän vaiheen olevan riskinsietokyvyn tunnistaminen. Tässä käsitteellä riski ymmärretään usein mahdollisuutta tappioihin, mutta todellisuudessa siihen liittyy tappion mahdollisuuden lisäksi myös voiton mahdollisuus. He kertovat että, suomen kielessä sana ”riski” kuvaa negatiivista käsitettä. Tälle he selventävät latinankielisen

termin olevan ”risicum”, joka tarkoittaa ’mahdollisuutta’ eikä näin omaa pelkästään negatiivista sävyä kuten suomen kielessä. Myös tätä tukemaan he lisäävät, että rahoitusteorian mukaan riski on tuoton vaihtelua sisältäen niin voitot kuin tappiotkin.

Saarion (2016, 79) mukaan tämän ymmärtäminen on keskeinen osa sijoittamisessa ja avain menestykseen. Hän kertoo myös, että riskin ja tuotto-odotuksen välillä on yhteys. Käytännössä siis tuotto-odotuksen noustessa myös riski kasvaa. Hän kertoo tämän tarkoittavan sitä, että on olemassa mahdollisuus, ettei sijoitettuja varoja saadakaan takaisin, tai että sijoitukset eivät tuotakaan niin kuin odotettu. Sijoitukset voivat jäädä myös kokonaan tappiollisiksi.

2.5 Sijoittajan riskinsietokyky

Kallunki ym. (2008, 23–24) kertovat sijoituspäätöstä tehdessä ensimmäisen vaiheen olevan sijoittajan riskinsietokyvyn tunnistaminen. Heidän mukaansa sijoittajien kohdalla riskinsietokyvyllä tarkoitetaan suhtautumista mahdollisiin tappioihin. He lisäävät, että kaikilla on oma suhtautuminen tähän, ja siksi tämä onkin hyvin henkilökohtainen asia ja vaihtelee paljon eri ihmisten välillä. Toisilla tämä voi olla korkealla tasolla, jolloin voimakkaatkaan arvovaihtelut eivät hetkauta ja toiset taas huolestuvat jo pelkästä tappioiden ajatuksesta. Lisäksi he muistuttavat, ettei ikinä tulisi ottaa riskiä yli oman riskinsietokyvyn. Heidän mielestään (s. 32) riskinsietokyvyn voi selvittää helpoiten kysymyksellä:

”Minkä verran voin menettää varallisuudestani ilman, että päivittäinen varojen käyttöni tai yöneni vaarantuu?”

Kallunki ym. (2008, 23–24) lisäävät myös, että sijoitusten arvovaihtelu ei siis koskaan saisi olla niin suuri, että se vaarantaa päivittäisen rahan käytön.

Rahoituskirjallisuudessa riskinsietokykyä eri sijoittajilla arvioidaan sijoittamisen tuottaman varallisuuden kasvun hyödyn avulla (Kallunki ym. 2008, 33–34). Tässä hyöty on mielihyvää, jota sijoittaja saa onnistuessaan sijoituksissa. Hyöty ei ole ainoastaan odotettavissa olevaa tuottoa, vaan myös mahdollisten tappioiden eli riskin mahdollisuutta. Käytännössä heidän mukaansa sijoittajan ei siis kannata keskittyä korkeimpaan tuottoon tai pienimpään tappioon vaan etsiä yhdistelmä, joka

tuottaa itselle mahdollisimman korkean hyödyn. Sijoittajan tarkoituksena on siis etsiä tuoton ja riskin yhdistelmä, jolla saadaan maksimoitua oma hyöty. Kallunki ym. toteavat (mp.), että jos sijoittamisen takia menettää yöunet, on keskitytty liian paljon pelkkään tuottoon eikä mietitty hyötyä itselle. Tällaisessa tilanteessa pienemmällä riskillä saataisiin parempi hyöty. Hyöty on jokaisella sijoittajalla henkilökohtainen ja kaikki kokevat erilaisen hyödyn sen mukaan, mikä on oma suhtautuminen riskiin.

Puttonen ja Repo (2011, 81) kertovat myös hyödyn olevan riippuvainen suhteessa omiin sijoitustavoitteisiin. Heidän mukaan esimerkiksi nuoren perheen ei kannata sijoittaa asuntolainan lyhennykseen säästettyjä varoja korkeariskisiin kohteisiin, vaikka onnistuessaan tällainen sijoitus mahdollistaisikin esimerkiksi asunnon vaihdon isompaan. He kertovat myös, ettei pitkällä tähtäimellä sijoittava eläkeajalle lisätienestestä hakevan kannata olla hyödyntämättä osakemarkkinoiden tuomaa tuotto-odotusta ja tallettaa rahoja lähes nollakorkoiselle pankkitilille tai korkorahastoihin matalalla tuotto-odotuksella.

Kallunki ym. (2008, 33) jaottelevat erilaiset sijoittajat riskinsietokyvyn mukaan seuraavasti:

Varovainen – Ei halua ottaa riskiä, joten hänellä ei ole riskinsietokykyä, tai se on hyvin matala. Tyytyy pieneen tuottoon ja takaa samalla sen, ettei arvonvaihtelun myötä omaisuuden arvo pienene.

Maltillinen – Haluaa ottaa pientä riskiä eli omaa matalan riskinsietokyvyn. Haluaa pitää arvonvaihtelun kohtuullisena ja hyväksyy pienemmän tuoton

Tuottohakuinen – Tavoittelee parempaa tuottoa ja samalla hyväksyy kohtuullisen riskin sekä mahdollisen pääoman pienenemisen

Rohkea – Omaan korkean tai erittäin korkean riskinsietokyvyn ja näin pyrkii saamaan sijoituksilleen myös korkeaa tuottoa. Tämän myötä hyväksyy myös sijoitusten suuren arvonvaihtelun ja mahdolliset tappiot.

3 ERILAISET SIJOITUSINSTRUMENTIT JA NIIDEN LUONTEET

Tässä luvussa esitellään erityisesti piensijoittajien saatavilla olevat erilaiset sijoitusinstrumentit. Tässä instrumentit on jaettu omiin kappaleisiin ja näissä kerrotaan mitä erilaiset instrumentit ovat ja kuinka ne toimivat. Lisäksi käydään läpi kunkin instrumentin tuottojen muodostumista sekä niihin liittyviä riskejä. Näiden lisäksi vertaillaan eri sijoituskohteiden tuottoja ja riskitasoja historian perusteella. Luvun lopussa käydään läpi myös eri sijoituskohteille soveltuvia sijoitusaikoja sekä sijoitusten riskin pienentämistä hajauttamisen avulla. Lopussa kerrotaan myös esimerkit, joiden mukaan sijoitussalkku kannattaisi muodostaa erityyppisillä sijoittajilla.

3.1 Yleisimmät erilaiset sijoitusinstrumentit

Nykyään sijoittajille on tarjolla useita erilaisia kohteita, joihin sijoittaa. Sijoittamisesta useimmille mieleen tulee pörssiosakkeet ja mielikuva niiden jatkuvasta arvonheilahtelusta. Tämä on yleinen instrumentti, mutta ei kuitenkaan ainoa. Korkosijoittaminen on yksi vaihtoehto. Yksinkertaisimmillaan korkosijoittamista on rahan tallettaminen pankkiin omalle tilille. Tässä pankki maksaa tallettajalle korkoa näistä varoista eli säästäjä saa näin tuottoa talletuksilleen. Periaatteessa tämä tarkoittaa rahan lainaamista pankille, mistä pankki maksaa säästäjälle korvausta. Korkosijoituksia voi tehdä myös yritysten ja valtioiden liikkeellelaskemiin joukkolainoihin. Piensijoittajille tämä kuitenkin tarkoittaa näihin sijoittamista rahastojen kautta. Sijoittajaksi voi päätyä myös sattumalta esimerkiksi perinnöksi saadun asunnon kautta. Tämän kun laittaa vuokralle, niin saa tuloja vuokran muodossa. Näin voi tapahtua myös muiden kiinteistöjen kuin asuntojen kautta, kuten esimerkiksi metsän. Näiden lisäksi sijoituskohteina voivat olla erilaiset raaka-aineet, kuten esimerkiksi kulta tai öljy. Myös taiteeseen tai keräilyesineisiin voi sijoittaa. Kaikki eri sijoituskohteet ovat luonteeltaan erilaisia ja omaavat erilaiset tuotto-odotukset, riskit ja kulut. (Hämäläinen 2014, 7–9.)

Saarion (2016, 120–122) mukaan pörssikurssit ja korot liikkuvat vastakkaisesti suuntiin, jolloin matala korkotaso tarkoittaa hyvää kurssien kehityksen kannalta ja

päinvastoin. Hän kertoo tämän perustuvan siihen, että korkotason muutokset vaikuttavan yhtiöiden kannattavuuteen ja sitä myötä myös pörssikursseihin. Hän perustelee tätä sillä, että pääsäännön mukaan korkeat korot johtavat yritysten näkökulmasta heikompaan kannattavuuteen ja lisää tähän vielä, että esimerkiksi 10 vuoden obligaatiokoron noustessa yli 8 prosenttiin, monen yhtiön tulos kääntyy tappiolliseksi.

Näiden perusteella voidaan siis todeta, että omat tavoitteet ja sitä myötä sijoitusaika vaikuttavat merkittävästi sijoituskohteiden valintaan oman riskinsietokyvyn lisäksi. Instrumentteja tulisi käyttää omien tavoitteiden mukaan. Sijoitusinstrumentteja on useita erilaisia, joista yleisimmät ovat pankkien tarjoamat määräaikaistalletukset ja säästötilit, suorat osakkeet sekä rahastot sisältäen niin korko-, osake- kuin yhdistelmärahastot. Kaikilla instrumenteilla on erilaiset tuotto-odotukset sekä niihin kohdistuvat riskit.

3.2 Suorat osakkeet ja niiden riskit

Suorilla osakkeilla tarkoitetaan pörssissä noteerattujen yhtiöiden osakkeita (Saario 2016, 8). Pörssiyhtiöiden osakkeilla käydään kauppaa julkisesti arvopaperipörssissä. Pörssi on siis kauppapaikka. Täällä arvopaperit vaihtavat omistajaa läpinäkyvästi, nopeasti ja alhaisin kustannuksin. Tämän välityksellä sijoittajat käyvät kauppaa keskenään, mutta myös yritykset voivat laskea liikkeelle yhtiön uusia osakkeita. Näin tekevät laajentumishaluiset yhtiöt, jotka haluavat rahoittaa toimintaansa oman pääoman ehtoisesti velkapääoman sijaan. Ostaessasi osakkeen, omistat osuuden kyseisestä yhtiöstä ja olet oikeutettu osuuteen yhtiön voitonjaosta osingon muodossa (mts. 8). Tämän lisäksi saat osallistua yhtiökokoukseen ja vaikuttaa yhtiön asioihin äänestämällä yhtiökokouksessa.

Historiallisesti katsottuna suorat osakkeet ovat tuottavin sijoituskohteet. Osakkeet sopivat pitkäaikaisiksi sijoituskohteiksi. Tämä johtuu siitä, että lyhyellä aikavälillä osakkeiden arvo saattaa heilahdella paljon. Pidemmällä aikavälillä kuitenkin nämä nousut ja laskut tasoittuvat. Osakkeet tuottavat omistajilleen voittoa siis osakkeen arvonnousun kautta sekä jaettavan osingon mukaan. Osakkeet ovat likvidiä

omaisuutta. Kauppaa käydään sähköisesti, joten myydessä varat saa melko nopeasti omalle tilille. (Lounasmeri 2015, 5–6.)

Hämäläinen (2015, 10) kertoo osakkeiden hintojen vaihtelevan kysynnän ja tarjonnan perusteella. Hänen mukaan osakkeen hinta kertoo yhtiön tulevaisuudessa tuottamien tuottojen odotuksista. Näihin vaikuttavat taas talouselämän suhdanteiden vaihtelut. Kun näitä arvioidaan väärin, niin kurssit saattavat vaihdella odottamattomasti lyhyellä aikavälillä ja näiden korjaantuminen aiheuttaa osakkeiden kurssien arvovaihtelun.

Sijoituskohteena suorat osakkeet sopivat näiden perusteella sijoittajalle, joka kestää korkeaa riskiä ja hyväksyy sijoitusten suuren arvovaihtelun sekä mahdolliset tappiot. Vaikka osakkeet ovat likvidejä varoja, osakesäästäminen ei sovi lyhyen tähtäimen sijoittamiseen suuresta arvovaihtelusta johtuen, koska lyhyellä aikavälillä osakkeiden arvo saattaa laskea merkittävästi. Tällöin niitä ei ole aina kannattavaa myydä, vaikka nämä varat helposti käyttöön saisikin. Voitaisiin siis sanoa, että osakkeissa kiinni olevat varat eivät myöskään tämän perusteella saa olla välttämättömiä oman talouden ylläpitämisen kannalta. Ei ole järkevää sijoittaa suuren arvovaihtelun omaavaan kohteeseen, jos varoja tietää tarvitsevänsä.

Suorien osakkeiden riskit

Lounasmeri (2015, 10) kertoo riskillä tarkoitettavan sijoitettavaan kohteeseen liittyvää epävarmuutta. Hänen mukaan suorissa osakkeissa tällaisia riskejä ovat yritysrisi ja markkinariski.

Knüpfer ja Puttonen (2009, 144–145) tarkentavat yritysriskillä tarkoitettavan tiettyyn yritykseen kohdistuvaa riskiä. Tätä sanotaan myös epäsystemaattiseksi riskiksi. He kertovat, että tällaista riskiä voidaan pienentää ostamalla useampien eri yritysten osakkeita. Markkinariskin eli systemaattisen riskin he kertovat olevan koko osakemarkkinoille kohdistuvaa riskiä, jota ei voi välttää muuten kuin olemalla niin sanotusti poissa markkinoilta. Tämä tarkoittaa siis riskiä yleisesti osakekurssien kehityksestä. Markkinariskiä ei siis pystytä välttämään edes hajauttamalla.

Markkinariski on aina olemassa sijoitettaessa osakkeisiin, ja niin ollen tämä on olemassa niin suorissa osakkeissa kuin myös osakerahastoissa. Tämä tarkoittaa

yleistä osakekurssien laskusta johtuvaa riskiä. Kuten osakkeisiin niin myös osakerahastoihin vaikuttaa markkinariskin lisäksi myös yritysrisi. Kun markkinariski johtuu markkinoiden kehityksestä, niin yritysrisi johtuu itse yhtiön menestyksestä. Osakerahastoissa nämä riskit ovat pienempiä kuin suorissa pörssiosakkeissa, koska rahastojen omistukset ovat hajautettuina lukuisten eri yhtiöiden osakkeisiin. Yhdistelmärahastojen omistukset jakautuvat osake- ja korkosijoituksiin. Osakkeiden ollessa korkosijoituksia riskisempiä vähennetään korkosijoitusten osuudella osakkeiden aiheuttamaa riskiä. Mitä enemmän siis rahaston omistuksista on osakesijoituksia, sitä suurempi on rahaston riski. (Virta ym. 2015, 11.)

3.3 Korot ja niiden riskit

Hämäläinen (2014, 7) kertoo korkosijoittamisen perustuvan siihen, että sijoittaja käytännössä lainaa rahaa toiselle osapuolelle ennalta sovitulla korolla. Tässä tuotto koostuu velallisen lainaansa vastaan maksamasta korosta. Sijoitusajan päättyessä sijoittaja saa sijoitetun pääomansa takaisin korkojen kera, kunhan velallinen pystyy nämä maksamaan takaisin. Hänen mukaansa yksinkertaisin muoto korkosijoittamisesta on rahan tallettaminen omalle tilille. Näin annat pankille rahaa, jota se voi lainata eteenpäin lainaa tarvitseville. Pankki maksaa tästä asiakkailleen korvausta koron muodossa. Hän tiivistää myös pankkien toiminnan hyvin kertomalla, kuinka näiden tilien avulla pankki saa varoja, joita se voi lainata asuntolainaa hakevalle isommalla korolla, kuin mitä pankki itse rahasta maksaa säästäjälle. Tässä siis käytännössä ostetaan halvemmalla kuin myydään ja näin tehdään voittoa.

Korkosijoitusten suoria sijoituskohteita ovat:

- Rahamarkkinasijoitukset
- Joukkovelkakirjalainat
- Säästötilit
- Määräaikaistalletukset

Kallunki ym. (2008, 96–98) kertovat, että rahamarkkinasijoitukset ovat lyhyen koron sijoituksia eli sijoituksia joukkolainoihin, joiden juoksuaika on yleensä kolme kuukautta tai jopa vähemmän. Näihin piensijoittaja voi sijoittaa periaatteessa

rahaston kautta. Lisäksi he kertovat joukkovelkakirjalainojen taas olevan vuoden tai pidemmän juoksuajan omaavia yritysten, valtioiden, kuntien tai yhteisöjen liikkeellelaskemia velkakirjoja. Nämä taas ovat pitkän koron sijoituksia.

Korkojen riskit

Korkoriski koskee korkoinstrumentteja sisältäviä sijoituksia. Korkotason muutokset vaikuttavat korko- ja korkorahastojen riskiin. Esimerkiksi rahaston sijoittaessa kiinteäkorkoiseen joukkolainaan korkotason nousu laskee joukkolainan arvoa ja korkotason lasku taas nostaa joukkolainan arvoa. Korkorahastoihin liittyy myös luottoriski eli riski siitä, ettei lainan liikkeeseen laskija pystykään maksamaan lainaa tai korkoja takaisin. (Virta ym. 2015, 11.)

Puttosen ja Revon (2011, 34) mukaan korkoriski johtuu siitä, että korkotason nousu laskee korkosijoituksen arvoa. He selittävät tämän sillä, että:

”...obligaation kuponkikorot ovat kiinteitä ja kun niistä diskontataan korkeammalla korolla, obligaation nykyarvo laskee.”

Lisäksi korkosijoituksiin liittyy luottoriski, joka tarkoittaa epävarmuutta siitä lainan takaisinmaksusta. Vakavaraisten valtioiden liikkeelle laskemat velkakirjat omaavat pienimmän riskin. Näitä vähemmän riskiä omaavat yritysten liikkeelle laskemat velkakirjat. Talletukset ovat käytännössä riskittömiä tämän suhteen. Pitkällä tähtäimellä kuitenkin talletuksia koskee inflaatoriski eli riski rahan arvon alenemisesta. (Vaihekoski & Roine 2016, 9,13.)

3.4 Erilaiset sijoitusrahastot

Sijoitusrahastolla tarkoitetaan sijoitussalkkua, joka koostuu osakkeista, korkoinstrumenteista tai muista arvopapereista (Virta ym. 2015, 7). Erilaisia sijoitusrahastoja ovat sijoituskohteiden mukaan jaettuna osakerahastot, korkorahastot: pitkän- ja lyhyen koron rahastot sekä lisäksi yhdistelmärahastot, joissa sijoitukset koostuvat niin osake- kuin korkosijoituksista (mp.).

Puttonen ja Repo (2011, 30) kertovat sijoitusrahaston toimintaperiaatteen olevan yksinkertainen. Näissä rahasto kerää säästäjiltä varoja ja sijoittavat ne useisiin eri

sijoituskohteisiin rahaston sääntöjen mukaisesti. Näin rahastosta muodostuu useista sijoittajista koostuva kollektiivinen instituutio. Tämän etuina myös yksityishenkilöllä on mahdollisuus hyötyä suuren sijoittajan kustannustehokkuudesta ja asiantuntemuksesta.

Rahastoyhtiö hallinnoi sijoitusrahastoja. Rahastojen toiminta perustuu siihen, että asiakas sijoittaa rahastoon ja rahastoyhtiö sijoittaa asiakkaan varoja useisiin eri sijoituskohteisiin. Asiakas saa sijoittamallaan rahalla rahasto-osuuden kyseisestä rahastosta. Rahaston arvo määräytyy siihen kuuluvien eri sijoituskohteiden markkina-arvon mukaan. Tämän perusteella lasketaan yhden rahasto-osuuden arvo. (Virta ym. 2015, 5–6.)

Rahastot jaetaan myös kasvuosuus- ja tuotto-osuus rahastoihin (Puttonen & Repo 2011, 32). Tällaisessa kasvuosuusrahastossa sijoittajalle ei makseta rahaston tuotto-osuutta, vaan vuosittainen tuotto lisätään rahasto-osuuden arvoon. Tuotto-osuus rahastoissa taas sijoittajalle maksetaan vuosittain rahaston tuottama tuotto omistettujen sijoitusrahasto-osuuksien mukaan (mp.).

3.4.1 Osakerahastot

Osakerahastot sijoittavat rahaston varoja osakemarkkinoille. Osakerahastoja voidaan jaotella esimerkiksi sijoituskohteiden maantieteellisen sijainnin mukaan, sijoituskohteiden toimialan mukaan tai yhtiöiden koon mukaan (Virta ym. 2015, 8). Rahasto voi siis sijoittaa varansa esimerkiksi ainoastaan kotimaisiin osakkeisiin tai globaaleihin suuriin ja vakaisiin yrityksiin eli ns. blue chip -yrityksiin. Lisäksi rahasto voi sijoittaa esimerkiksi toimialan mukaan vaikkapa lääketeollisuuden yhtiöihin. Näiden rahastojen varat on kuitenkin hajautettu eri yhtiöiden osakkeisiin niin, ettei yhden yhtiön osakkeita ole kuin maksimissaan 10 prosenttia (mp.). Puttosen ja Revon (2011, 34) mukaan osakerahastot tuottavat paremmin, kuin esimerkiksi korko- tai yhdistelmärahastot, mutta omaavat myös näitä korkeamman riskin.

Tämän perusteella voidaan siis sanoa, että osakerahastot sopivat suorien osakkeiden tavoin pitkän tähtäimen sijoituksiksi, koska varat sijoitetaan osakemarkkinoille. Näihin sijoittaessa sijoittajan tulee siis hyväksyä

osakemarkkinoille kohdistuvat riskit. Tällaisen rahaston kautta pääsee helposti mukaan osakemarkkinoille, jos esimerkiksi oma kiinnostus tai aika ei riitä markkinoiden seuraamiseen. Rahasto hajauttaa omistukset eikä siitä tarvitse itse huolehtia tai miettiä osakevalintoja.

3.4.2 Korkorahastot

Korkorahastot jaetaan lyhyen, pitkän ja keskipitkän koron rahastoihin (Puttonen & Repo 2011, 34).

Lyhyen koron rahastot sijoittavat varansa alle vuoden laina-ajan rahamarkkinasijoituksiin, ja näitä kutsutaankin myös rahamarkkinarahastoiksi (Vaihekoski & Roine 2016, 20). Puttonen ja Repo (2011, 34) kertovat tällaisia olevan esimerkiksi valtion, pankkien tai yritysten liikkeelle laskemat korkoinstrumentit. Lyhyen koron rahastojen tavoitteena he kertovat olevan kolmen kuukauden Euribor-koron ylittäminen pitkällä aikavälillä. Heidän mukaan nämä rahastot ovat vastine pankkitilille.

Pitkän koron rahastot sijoittavat varansa joukkovelkakirjalainoihin, joiden laina-aika on yli vuoden. Tavoitteena näillä on viitelainaindeksiä parempi kehitys. Näitä voidaan kutsua myös obligaatorahastoiksi. (Vaihekoski & Roine 2016, 21.) Puttosen ja Revon (2011, 34) mukaan nämä omaavat paremman tuotto-odotuksen lyhyen koron rahastoon verrattuna, mutta samalla myös hiukan korkeamman riskin arvovaihtelulle.

Keskipitkän koron rahasto sijoittaa rahaston varat sekä lyhyeen että pitkään korkoon (Puttonen & Repo 2011, 34).

3.4.3 Yhdistelmärahastot

Yhdistelmärahastossa rahaston omistukset jaetaan osakkeisiin ja korkoinstrumentteihin rahaston sääntöjen mukaisesti (Virta ym. 2015, 8). Osake- ja korkosijoitusten painoarvot määritetään rahastojen säännöissä. Enimmäisraja osakepainotukselle voi olla esimerkiksi 50 prosenttia rahaston varoista.

Rahastonhoitaja ei saa tällaisen rahaston varoista sijoittaa osakkeisiin enempää kuin rahaston säännöissä määritelty (mp.). Osakkeiden ja korkojen painotukset vaihtelevat rahaston sääntöjen lisäksi myös markkinatilanteen mukaan. Tuottoriskitasolla tällainen yhdistelmärahasto kuuluu korko- ja osakerahaston välille. (NASDAQ OMX B 2010, 49.)

Puttosen ja Revon (2011, 35) mukaan tällaisen yhdistelmärahaston menestys ratkeaa pitkällä aikavälillä siihen, kuinka rahastonhoitaja pystyy eri markkinatilanteissa painottamaan korko- ja osakeomistuksia rahastossa. Tässä osakemarkkinoiden ollessa nousussa, tulisi osakkeiden painoa nostaa ja päinvastoin niiden laskussa tulisi osakepainotusta vähentää.

Tällaiset yhdistelmärahastot siis sijoittavat useisiin eri kohteisiin rahaston sääntöjen puitteissa, jonka avulla saadaan hajautettua riskiä. Rahastot ovat helppohoitoisia eikä vaadi markkinoiden aktiivista seuranta sijoittajalta. Nämä ovat ammattilaisten hoitamia, joten ei vaadi sijoittajalta itseltään asiantuntemusta. Näissä on siis myös pienemmät kustannukset kuin yksityisenä henkilönä sijoittaessa sekä rahasto ei maksa veroa arvopaperikaupasta. Rahastoissa kulut ovat kuitenkin korkeat verrattuna muihin sijoituskohteisiin. Tämä syö ison osan sijoittajan tuotoista. Tuotto-osuuksissa tuotto jaetaan vuosittain ja kasvuosuuksissa taas tuotto lisätään rahasto-osuuden arvoon vuosittain. Rahastojen tuotot koostuvat sijoituskohteiden tuottojen mukaan korkoihin, osinkoihin sekä sijoitettavan kohteen arvon nousujen ja laskujen mukaan.

3.4.4 ETF-rahastot

ETF-sijoitusrahastot ovat rahastoja, joiden osuuksilla käydään kauppaa pörssissä osakkeiden tavoin eli ne noteerataan pörssissä (Virta ym. 2015, 9).

ETF-rahastoista suurin osa seuraa jotain tiettyä indeksiä eli osakejoukkoa ja rahasto ostaa näitä osakkeita samalla painotuksella kuin mitä indeksi sisältää. Indeksistä yksinkertainen esimerkki on OMX Helsinki 25, joka seuraa Helsingin pörssin 25 suurinta yhtiötä. ETF-rahaston sijoituskohteena voi olla osakkeiden lisäksi myös joku tietty markkina, korot, raaka-aineet, kiinteistöt tai esimerkiksi jokin valuutta.

ETF-rahastoja on aktiivisia sekä passiivisia. Passiiviset seuraavat indeksiä ja aktiiviset ovat salkunhoitajan hallinnoimia. (ETF-tietopaketti 2017.)

3.4.5 Sijoitusrahastojen riskit

Sijoittamiseen liittyy aina riskiä, joten rahastoillakin on omat riskinsä. Riskit rahastoissa määräytyvät niiden sijoituskohteiden mukaan. Osakerahastoihin vaikuttavat osakemarkkinoiden riskit ja korkorahastoihin korkomarkkinoiden riskit. Rahastojen riskit löytyvät aina rahaston rahastoesitteestä. (Virta ym. 2015, 11.)

Esimerkiksi Danske Bankin rahastoesitteen (Rahastoesite 11.11.2016, 4) mukaan rahastot sisältävät muun muassa seuraavanlaisia riskejä:

Rahaston arvonvaihtelun riski

Mahdollisuus siihen, että rahaston arvo ei nousekaan odotetusti vaan laskee, on aina olemassa kuten missä tahansa sijoitusinstrumentissa. Rahastojen volatilitteetti on kuitenkin pienempää kuin esimerkiksi osakkeilla.

Maantieteellisen keskittämisen riski

Maantieteellisen keskittämisen riski liittyy rahastoihin, jotka keskittävät sijoitettavan varallisuuden tietyille maantieteelliselle alueelle. Tällaisen alueen tulevaisuuden näkymien muutokset saattavat olla merkittäviä rahaston arvolle. Näiden arvo voi myös poiketa huomattavasti markkinoiden yleisestä kehityksestä.

Omaisuuksiluokkariski

Omaisuuksiluokkariski on olemassa sellaisissa rahastoissa, jotka sijoittavat kaiken varallisuuden tiettyyn omaisuusluokkaan kuten esimerkiksi osakkeisiin tai korkoihin. Tätä riskiä pyritään pienentämään yhdistelmärahastoilla.

Valuuttakurssiriski

Euroalueen ulkopuolelle sijoitettaessa sijoitukseen liittyy valuuttariski. Esimerkiksi jos dollari vahvistuu euroa vastaan 10 prosenttia, niin dollarimääräisen sijoituksen arvo

nousee 10 prosenttia ja näin ollen myös dollarin heikentyessä euroa vastaan tällaisen sijoituksen arvo laskee 10 prosenttia.

Tällainen riski on sitä suurempi, mitä enemmän rahastossa on muuta valuutta kuin euroa ja mitä suurempi vaihtelu kyseisellä valuutalla on suhteessa euroon. Euroalueella tällainen riski voi realisoitua, jos liikkeellelaskijana ollut valtio eroaa euroalueesta.

Toimialariski

Toimiala riski liittyy rahastoihin, jotka sijoittavat varat keskitetysti tietyille toimialalle, kuten esimerkiksi teknologiaan. Tällöin tietyn toimialan tulevaisuuden näkymien kehitys voi vaikuttaa merkittävästi rahastoon.

3.5 Riskittömät säästötilit ja talletukset

Pankit tarjoavat asiakkailleen säästämismuotona myös erilaisia tilejä. Tällaisilla säästötileillä tai määräaikaistalletuksilla tuotto kuitenkin on huomattavasti pienempi verrattuna muihin sijoituskohteisiin. Käytännössä tällaisessa säästämismuodossa ei ole riskiä.

Suomalaisissa pankeissa asiakkaiden talletukset kuuluvat suomalaisen talletus- ja sijoittajansuojan piiriin (Talletussuoja [25.10.2016]). Tämän takaa Talletussuojarahasto. Tämän avulla voidaan taata asiakkaan saatavat pankin mennessä konkurssiin tai joutuessa muuten maksukyvyttömäksi. Tällaisessa tilanteessa asiakkaan talletukset ovat suojattu 100 000 euroon asti.

Suomalaisissa pankeissa säästötileille maksettava korko vaihtelee 0,0–1,75 prosentin välillä (Korot 25.10.2016). Tuotto säästöille on siis todella vähäistä verrattuna muihin sijoitusmahdollisuuksiin. Likvidisyys säästötileillä on hyvä eli rahat saa helposti käyttöön, kun niitä tarvitsee.

Määräaikaistalletukset ovat usein tiettyyn sijoitusaikaan sidottuja, ja näin pankki varmistaa, että näille tileille talletetut varat ovat heidän käytössä ennalta sovitun ajan esimerkiksi yhden vuoden. Koska asiakas ei voi nostaa rahoja silloin, kun itse haluaa, vaan saa ne takaisin vasta sijoitusajan päätyttyä, maksaa pankki tällaisille

talletustileille parempaa korkoa sijoittajalle kuin esimerkiksi käyttö- tai säästötileille. (Hämäläinen 2014, 7.)

Tilissästäminen siis sopii sijoittajalle, joka ei siedä riskiä lainkaan tai hyvin pienessä määrin sekä haluaa pitää sijoitusten arvovaihtelun minimaalisena. Tällainen sijoittaja tyytyy pieneen, mutta turvalliseen tuottoon. Inflaatio syö ajan kuluessa tällaisten varojen ostovoimaa. Tällainen säästämismuoto sopii sijoittajalle, jonka talous ei kestäisi mahdollisia tappioita. Osa säästöistä siis kannattaa olla säästötillillä mahdollisia ennalta arvaamattomia menoja varten eli niin sanotusti pahan päivän varalle.

3.6 Sijoittaminen kiinteistöihin

Sijoituskiinteistöllä tarkoitetaan kiinteistön tai asunnon omistamista tarkoituksena luoda tuloja tällä sijoituskohteella esimerkiksi vuokratulojen muodossa (Hämäläinen 2014, 7). Asunnot tuottavat sijoittajalle tuloja vuokratulojen lisäksi myös mahdollisina myyntivoitoina. Näitä tuottoja vähentävät huomattavasti esimerkiksi taloyhtiössä tehtävät suuremmat remontit. Sijoituskiinteistön ostaminen vaatii aluksi suurta pääomaa ja vuokratulot suhteessa sijoituksen ostohintaan ovat suhteellisen pieniä, mutta pidemmällä aikavälillä sijoitus maksaa itse itsensä takaisin. Sijoitukseen liittyy aina riski. Tällaisissa sijoituksissa on olemassa riski, että et esimerkiksi saa omistamaasi kiinteistöä vuokralle ja tällöin se ei myöskään tuota mitään. Aina on olemassa myös mahdollisuus, että joutuu myymään sijoituksen halvemmalla kuin on sen ostanut, ja näin mahdollista myyntivoittoa ei synny, vaan sijoitus jää tappiolliseksi tämän suhteen (mp.).

Kallunki ym. (2008, 115–116) kertovat, että kiinteistösijoittamisella tarkoitetaan yleisesti ottaen kiinteän omaisuuden tai kiinteään omaisuuteen oikeuttavien osakkeiden hankkimista. Tähän kuuluu esimerkiksi asunnot, liiketilat ja toimistot. He kertovat, että Kiinteistötalouden instituutin mukaan vuonna 2005 kiinteistöjen tuottoprosentti on ollut 7,4 prosenttia. Näissä likvidisyys on varsin huono verrattuna muihin sijoituskohteisiin. Tämä johtuu usein suuresta ostohinnasta, kaupankäyntikustannuksista sekä pitkistä myyntiajoista.

Hämäläinen (2014, 7) kertoo, ettei asuntosijoittaminen kuitenkaan ole ainoa kiinteistösijoittamisen muoto. Hänen mukaan kiinteistösijoittamiseen kuuluu myös metsäsijoittaminen. Tällaisesta sijoitusmuodosta tuotot kertyvät silloin, kun metsästä myydään puita tai jos metsä myydään kokonaisuudessaan mahdollisella voitolla. Tuottoja sijoittaja saa siis suhteellisen harvoin. Harvakseltaan saatavien tuottojen lisäksi metsä vaatii sijoittajalta paljon huolenpitoa sekä seuraamista.

Asuntovarallisuus on keskeisin tekijä varallisuuden tasossa ja sen jakautumisessa. Vuonna 2013 omassa asunnossa asui noin 68 prosenttia kotitalouksista ja sen osuus kokonaisvarallisuudesta oli 53 prosenttia. Muiden asuntojen (vapaa-ajan asuntojen, sijoitusasuntojen ja muiden asuntojen) osuus oli noin 16 prosenttia kokonaisvaroista ja niitä oli noin 24 prosentilla kotitalouksista. (SVT 2013.)

3.7 Sijoittamiseen liittyvä riski suhteessa sen tuottoon

Sijoitettaessa riski ja tuotto kulkevat käsikädessä. Riskillä tarkoitetaan sijoitettavaan kohteeseen liittyvää epävarmuutta (Puttonen & Repo 2011, 34). Epävarmuus on mahdollisuutta, ettei sijoituskohde tuota mitään tai sijoituskohteen arvon kääntymistä negatiiviseksi. On mahdollista, että sijoittaja voi myös menettää sijoittamansa varat. Tuotolla taas tarkoitetaan sijoituskohteen tuottamaa lisäarvoa sijoittajalle. Sijoittajan tuotto-odotuksen noustessa myös riski siis kasvaa. Tätä riskiä voidaan vähentää eri keinoin. Matalan riskin sijoituskohteet tuottavat siis pitkällä aikavälillä vähemmän kuin korkean riskin sijoituskohteet. Sijoitusinstrumentit matalimman riskin sijoituksista korkeamman riskin sijoituksiin menevät järjestyksessä: säästötilit ja talletukset, rahastot; korkorahastot, yhdistelmärahastot, osakerahastot ja viimeisimpänä suorat osakesijoitukset. Näin ollen siis myös sijoituskohteiden tuotto-odotukset kulkevat samassa järjestyksessä. Suorille osakesijoituksille odotetaan pitkällä aikavälillä korkeinta tuottoa, mutta nämä omaavat myös korkeimman riskin (mp.).

Puttonen ja Repo (s. 80) myös tiivistävätkin tämän hyvin:

Sijoittamisen perusajatuksena voidaan pitää sitä, että mitä enemmän riskiä ottaa, sitä paremmat ovat myös tuotto-odotukset. Toisin sanoen

sitä saa, mistä maksaa eli parempaa tuottoa voi saada ainoastaan hyväksymällä korkeamman riskin.

Puttonen ja Repo (2011, 81) kirjoittavat myös sijoittamisen ristiriitaisista tavoitteista. Toisaalta pitäisi siis maksimoida tuotto ja samalla minimoida riskit. Haasteena he kertovat tässä olevan tasapainon löytäminen, jolla saadaan hyöty maksimoitua.

3.8 Eri instrumenttien riskitasot

Puttonen ja Repo (2011, 94) selvittävät, että volatiliteetti tarkoittaa osakkeen tai rahaston arvonvaihtelua ja tätä pidetään sijoituksen riskin mittarina. Heidän mukaan osakkeisiin liittyy suurin riski ja näissä pienemmät yritykset ovat riskisempiä kuin suuret. Pitkiin korkosijoituksiin taas liittyy pienempi riski kuin osakesijoituksiin. Pitkiä korkosijoituksia vähemmän riskiä omaavat lyhyet korkosijoitukset. Tämän he perustelevat Roger Ibbotsonin (2006) tutkimuksella, jossa tutkittiin eri instrumenttien keskimääräisiä tuottoa sekä näihin liittyviä riskejä Yhdysvaltain markkinoilla vuosina 1926–2005.

Taulukko 1. Eri arvopaperiluokkien tuottoja ja riskejä Yhdysvaltojen markkinoilla vuosina 1926–2005
(Puttonen & Repo 2011, 94, alkuperäinen lähde: Ibbotson 2006).

Sijoitusluokka	Tuotto keskimäärin (%)	Volatiliteetti (%)
Suurten yritysten osakkeet	10,4	20,2
Pienten yritysten osakkeet	12,6	32,9
Valtion obligaatiot	5,5	9,2
Lyhyet korkosijoitukset	3,7	3,1

Taulukosta 1 nähdään kuinka pienten yritysten osakkeilla saatu suurin tuotto (12,6 %) omaa myös suurimman riskin (32,9 %). Näihin verrattuna suurten yritysten keskimääräinen tuotto (10,4 %) on hiukan alhaisempaa ja samalla myös riski (20,2 %) on alhaisempaa. Osakesijoituksia selvästi vähemmän tuottivat korkosijoitukset ja nämä eriteltyinä pitkiin korkoihin (5,5 %) ja lyhyisiin korkoihin (3,7 %). Tuoton laskiessa myös volatiliteetti oli niin pitkällä koroilla (9,2 %) kuin lyhyillä koroilla (3,1 %) huomattavasti osakesijoituksia matalammalla tasolla.

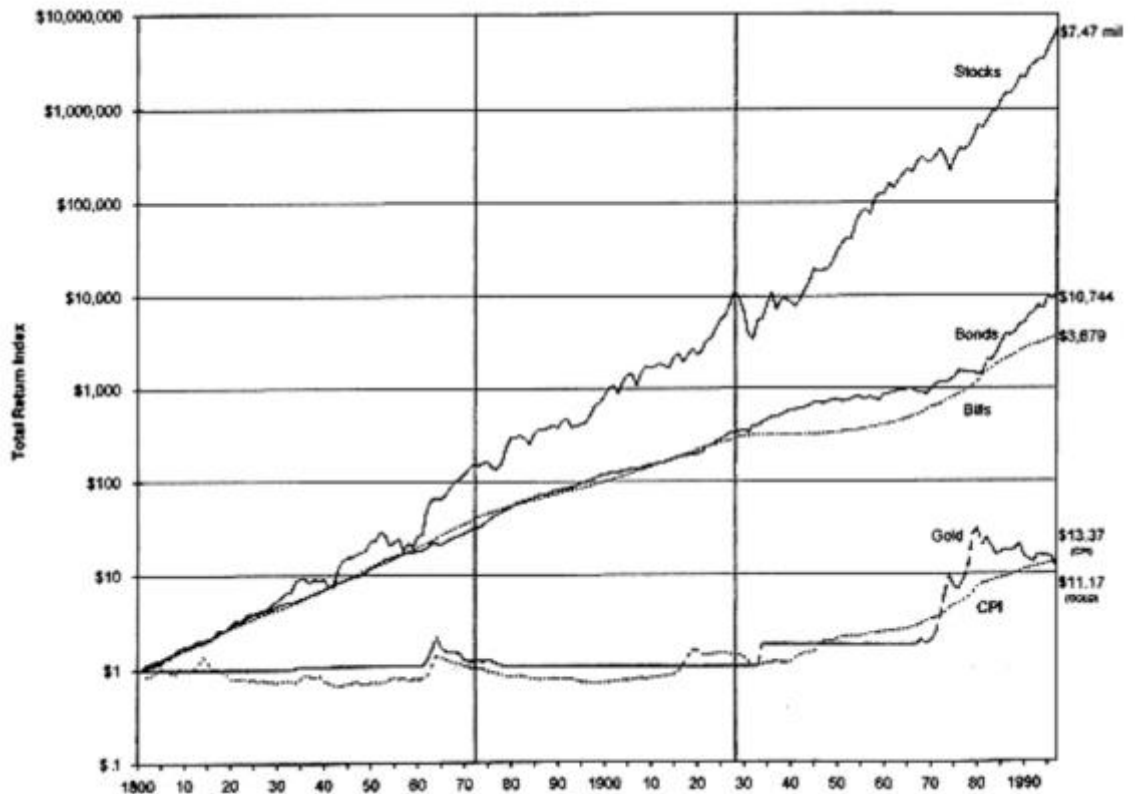
Saario (2016, 79–80) myös kertoo riskin olevan epävarmuutta ja tämän ymmärtämisen olevan keskeinen asia varainhoidossa ja siinä menestymisessä. Hänen mielestään suurin osa sijoittajista ei tiedä omien sijoitustensa riskin määrää ja näin he ottavat tietämättään joko liikaa tai liian vähän riskiä suhteessa omaan riskitasoon. Saario kertoo myös, kuinka tämä johtuu yksinkertaisesti tietämättömyydestä. Tietämättömyys pätee niin liikaa riskiä ottaviin kuin myös liian vähän riskiä ottaviin. Hänen mukaan sijoittajan salkun tulisi vastata sijoittajan omaa näkemystä tuotto-odotuksista ja riskitasosta.

Tietämättömyyden lisäksi oman riskitason väärin arvioiminen saattaa myös johtua suhtautumisesta käsitteeseen riski. Vaikka sanalla riski on suomen kielessä negatiivinen merkitys, saattaa käsitteen tärkeys unohtua sijoituspäätöstä tehdessä. Puttonen ja Repo (2011, 24) kertovatkin, että tässä vaiheessa sijoittaja usein helposti hyväksyy abstraktin riskin suurempien tuottojen toiveessa. Heidän mukaan sijoittajan oikea riskitaso mitataan vasta sijoitusten laskun myötä. Tähän kun lisätään Saarion (2016, 80) kanta sijoittajien tietämättömyydestä, niin saadaan helposti nostettua sijoittajan salkun riskitaso yli tämän henkilökohtaisen tason.

3.9 Eri instrumenttien tuotot ja sijoitusajat

Eri instrumenteilla on erilaiset tuotto-odotukset. Pitkällä aikavälillä osakkeet ovat historian mukaan tuottavin sijoitusinstrumentti. Yhdysvaltalainen Jeremy Siegel (Siegel 1998, 26–30) on tutkinut erilaisten sijoitusinstrumenttien tuottoja pitkällä aikavälillä. Tässä tutkittiin Yhdysvaltain markkinoiden kehitystä vuodesta 1802 aina vuoteen 1997 asti eli 195 vuoden ajalta. Hän tutki yhdysvaltalaisen pörssi-yhtiöiden osakkeiden, kullan, valtion obligaatioiden sekä valtion lyhytaikaisten velkasitoumusten arvon kehitystä. Tutkimuksen mukaan keskimäärin pörssi-indeksin mukaan sijoitettu 1 dollarin arvo nousi 195 vuodessa 7,47 miljoonaan dollariin eli keskimäärin 8,4 prosenttia vuodessa. Valtion obligaatioissa sama 1 dollarin sijoituksen arvo nousi 10 744 dollariin eli 4,8 prosenttia vuodessa. Kultaan sijoitettu 1 dollari taas nousi 1,3 prosenttia vuodessa ja arvon nousun näin vuoteen 1997 mennessä ainoastaan 11,17 dollariin (kts. kuvio 1). Tutkimuksen laskelmissa sijoitusten tuotot uudelleen sijoitettiin, jonka myötä korkoa korolle -efekti nosti

osakkeiden arvon kehitystä tuotettujen osinkojen ansiosta. Tutkimuksen perusteella Siegel kertoo myös, kuinka osakkeisiin sijoitettuna omaisuuden arvo tuplaantui noin joka 10 vuosi. Tämän perusteella voidaan kertoa osakkeiden olevan kannattavin instrumentti pitkän tähtäimen sijoittamiseen. Lyhyellä aikavälillä osakkeiden volatiliteetti on korkeinta eli arvonvaihtelu on suurinta eikä se näin sovi lyhyen ajan instrumentiksi.

Kuvio 1. Tutkimus omaisuuslajien arvonkehityksestä 195 vuoden ajalta (Siegel 1998, 10).

Yhdysvaltalainen sijoituspalveluita ja -tutkimuksia tuottava Morningstar Inc. (2016, 9; Taulukko 2) on myös tullut samanlaisiin johtopäätöksiin. He ovat myös tutkineet eri instrumenttien pitkän aikavälin tuottoja Yhdysvaltain markkinoilla. Tässä tuottoja laskettiin vuosilta 1926–2015 eli 89 vuoden ajalta. Tutkimuksen mukaan vuonna 1926 pienten yhtiöiden osakkeisiin sijoitettu yksi dollari kohosi vuoteen 2015 mennessä 26 433 dollariin eli keskimäärin 12 prosenttia vuodessa. Tässä sijoitusten tuotto, kuten esimerkiksi osingot sijoitettiin uudelleen pääomaan. Seuraavaksi tuottoisin oli suurten yritysten osakkeet nousten yhdestä dollarista 5 390 dollariin eli keskimäärin 10 prosenttia vuodessa. Osakkeita selvästi vähemmän tuottivat

korkosijoitukset. Valtion obligaatioiden tuotto nousi keskimäärin 5,6 prosenttia vuodessa, jolloin yksi dollari nousi 136 dollariin. Lyhytaikaiset korot (Yhdysvaltain valtion yhden kuukauden korkopaperit) nousivat keskimäärin ainoastaan 3,4 prosenttia vuodessa. Tuolla ajanjaksolla yksi dollari kohosi näissä siis ainoastaan 21 dollariin. Inflaatio tuona aikana oli keskimäärin 2,9 prosenttia. Tämän mukaan arvovaihtelu oli osakkeilla selvästi korkeampaa kuin korkosijoituksilla.

Taulukko 2. Yhdysvaltain markkinoiden keskimääräiset vuosituotot eri instrumenteille vuosina 1926–2015. (Morningstar Inc. 2016, 9).

Sijoituskohde	Keskimääräinen tuotto (%)
Pienten yritysten osakkeet	12,0
Suurten yritysten osakkeet	10,0
Valtion obligaatiot (20 vuotta)	5,6
Valtion lyhytaikaiset velkasitoumukset	3,4
Inflaatio	2,9

Näiden tutkimusten (Siegel 1998, 26-30; Morningstar Inc. 2016, 9; Puttonen & Repo 2011, 94) perusteella voidaan siis sanoa, että osakkeet ovat pitkällä aikavälillä selvästi tuottavin sijoitusinstrumentti. Pitkällä aikavälillä korkosijoitusten tuotot ovat heikkoja. Näiden tilastojen mukaan, jos korkosijoituksista vähennettäisiin vielä inflaatio, ei tuotoksi jäisi juuri mitään. Sijoituskohteilla on suuriakin eroja arvovaihtelussa. Tästä johtuen eri sijoituskohteilla on myös erilaiset sijoitusajat. Osakkeiden suuresta arvovaihtelusta johtuen ne eivät sovi lyhytaikaiseksi sijoituskohteeksi. Korkosijoituksilla arvovaihtelu on huomattavasti pienempää, joten nämä ovat hyviä sijoituskohteita osakkeiden sijasta lyhyellä aikavälillä sijoitettaessa.

Sijoitusaika vaihtelee omakohtaisesti jokaisen sijoittajan välillä. Jokaisella säästäjällä on omat tavoitteensa, mihin he tähtäävät sijoituksillaan. Toisille säästämisen tavoitteena on eläkepäiviin varautuminen, kun taas toiselle se voi olla esimerkiksi ensiasunnon hankintaan tai uuden auton vaihtamiseen. Tämän myötä ei ole yhtä oikeaa tapaa sijoittaa, vaan sijoituskohteen valintaan vaikuttavat suuresti omat henkilökohtaiset tavoitteet. (Lounasmeri 2015, 12.)

Sijoitusaika on yksi sijoituspäätökseen vaikuttavista tekijöistä. Tätä on usein vaikea etukäteen määritellä. Se on kuitenkin yksi merkittävimmistä tekijöistä päätöksiä tehdessä. Tämä johtuu siitä, että monien sijoituskohteiden tuotto-odotukset ovat riippuvaisia sijoitusajasta. (NASDAQ OMX B 2010, 44.)

Kallunki ym. (2008, 42–44) kertovat, että osakkeiden tuotto tulee esiin vasta pidemmällä aikavälillä. Heidän mukaan muutaman vuoden sijoitusaika voi vielä olla liian lyhyt osakesijoituksille. Tämä johtuu osakkeiden suuresta arvovaihtelusta. Heidän mukaan tämä kuitenkin pienenee, mitä pidemmälle ajanjaksolle sijoittaa. He kertovat myös, että kahdeksan vuoden tai sitä pidemmällä sijoitusajalla osakkeiden tuotto on aina jäänyt voitolle. Näitä he perustelevat Helsingin Pörssin vuosien 1969–1998 yleisindeksin kehityksellä. Heidän mukaansa tällä aikavälillä ei löydy ajanjaksoa, jolloin kahdeksan vuoden tai pidemmän ajan yleisindeksin mukainen osakesijoitus olisi jäänyt tappiolle.

Kallunki ym. (2008, 45) kertovat myös sijoitusajan tärkeydestä kohteiden valinnassa. Heidän mukaan sijoitusajan ollessa päiviä, tulisi salkun olla kokonaan riskittömissä kohteissa. Kuukausien tähtäimellä sijoittavan salkussa tulisi heidän mukaansa olla pääsääntöisesti riskittömiä kohteita, mutta myös vähän osakesijoituksia. Vuoden sijoitusajan omaavalla tulisi salkussa olla sekä riskittömiä että riskisiä kohteita. Kun taas sijoitusaika on useita vuosia, olisi salkun rakenteen olla enimmäkseen osakesijoituksissa.

Tämän perusteella voidaan siis sanoa, että mitä lyhyemmällä sijoitusajalla sijoitetaan niin sitä vähemmän kannattaa ottaa riskiä. Kun taas sijoitusaika pitenee, niin on kannattavaa ottaa mukaan myös riskisempiä sijoituskohteita.

Myös Puttonen ja Repo (2011, 21) kertovat sijoitusajan suunnittelun olevan tärkeää, mutta myös vaikea päätös. He kertovat myös, että tämän päätöksen ratkaisee omat tavoitteet sijoittamiselle. Tässä esimerkiksi eläkesäästäjän on helppo määritellä sijoitusaika oman eläkeiän mukaan. Vaikeampaa taas on määritellä sijoitusaikaa esimerkiksi hankinnoille, joihin voivat vaikuttaa useammat tekijät. Heidän mukaan on kuitenkin tärkeintä pohtia mm. onko missään tilanteessa mahdollista, että sijoitetut varat joudutaan ennen suunniteltua aikaa muuttamaan rahaksi.

3.10 Riskin pienentäminen hajauttamalla

Kallunki ym. (2008, 60) mukaan Harry Markowitzin (1952) esittämä niin sanottu portfolioteoria eli riskin pienentäminen hajauttamalla sijoituksen useaan kohteeseen on yksi sijoitustoiminnan kulmakivistä. Tämä tarkoittaa sitä, että kokonaisriskiä pienennetään käyttämällä erilaisia sijoitusinstrumentteja ja sijoittamalla näissä edelleen useampiin kuin yhteen arvopaperiin esimerkiksi osakkeissa, ostamalla sijoitussalkkuun useampien eri yhtiöiden osakkeita.

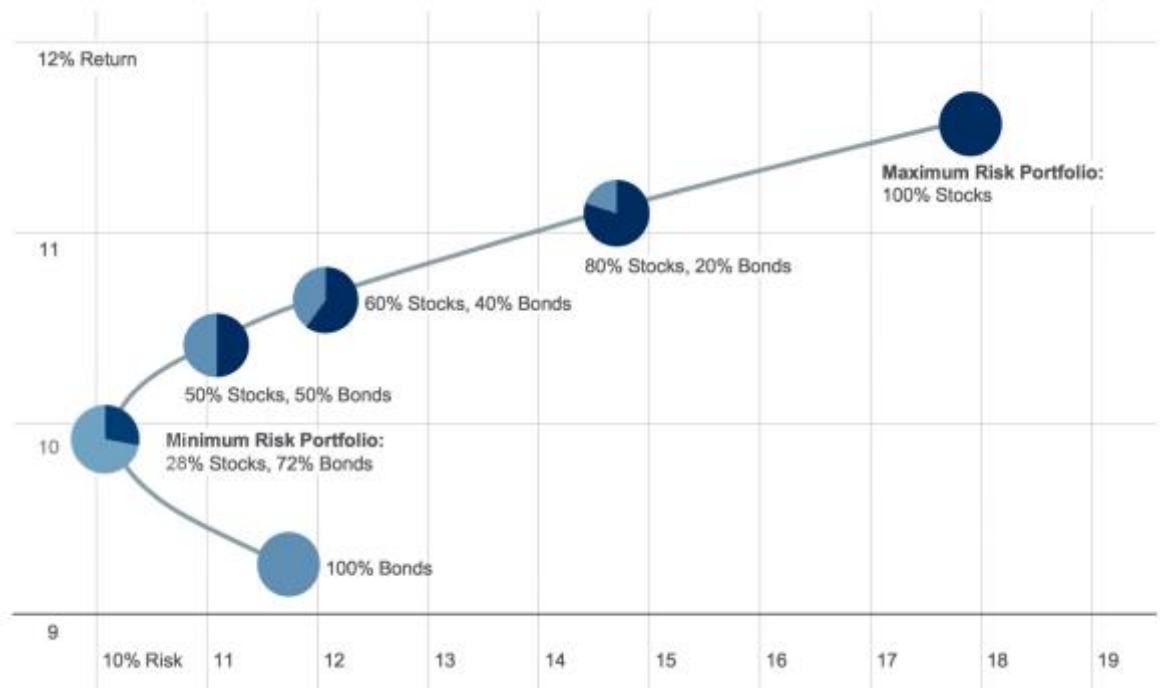
Omaisuuslajien välisen hajautuksen lisäksi on myös muita keinoja pienentää riskejä hajauttamisen avulla. Voidaan myös miettiä esimerkiksi osakesalkun sisältöä ja hajauttaa se useamman osakkeen kesken. Näin yhden osakkeen laskiessa ei koko salkun arvo laske niin paljoa. Hämäläinen (2014, 28) kertoo, että tämä kannattaa tehdä eri toimialojen osakkeilla. Hänen mukaan hajauttaa voi myös maantieteellisesti Eurooppaan, Yhdysvaltoihin, Japaniin tai kehittyviin markkinoihin. Kehittyvistä markkinoista suurimpia ovat BRIC-maat eli Brasilia, Venäjä, Kiina ja Intia. Hänen mukaansa (s. 30) näiden lisäksi on kannattavaa hajauttaa myös ajallisesti eli ostaa useamman kerran vuodessa, jolloin tulee saamaan osakkeita sekä halvalla että kalliilla hinnalla. Hänen kertoo, että nämä hinnat tasoittuvat ajan myötä eikä näin tarvitse odotella täydellistä hetkeä ostaa, jolloin helposti hyvät ostokohteet menevät ohi.

Yksittäisen osakkeen riski koostuu siis yritys- ja markkinariskistä. Yritysriski on omakohtainen jokaiselle osakekurssille. Nämä kurssit kehittyvät omalla tavallaan, eivätkä ne ole täydellisesti riippuvaisia toisistaan. Markkinariskin takia osakekurssien kehitykset ovat jossain määrin riippuvaisia. Tätä riippuvuutta nimitetään korrelaatioksi. Tässä eri osakkeiden kehitys on keskimääräisesti samansuuntaista. Osakkeiden kurssit korreloivat keskenään, kun toisen kurssin noustessa myös toinen nousee. Negatiivisessa korrelaatioissa osakkeiden kurssikehitykset liikkuvat päinvastaisiin suuntiin. Yritysriskin takia eri osakkeet eivät korreloi täydellisesti keskenään. Tätä riskiä voidaan pienentää hajauttamalla salkku useamman yrityksen osakkeisiin. (NASDAQ OMX B 2010, 134–135.)

Puttonen ja Repo (2011, 96–97) kertovat hajauttamisen hyödyn perustuvan arvopaperien hintojen eritahtiseen muutokseen. Tässä osakesalkun muodostuessa

useimmista keskenään negatiivisesti korreloivista osakkeista, tällöin yhden osakekurssin laskiessa toinen nousee eikä näin koko salkun arvo painu negatiiviseksi. Tämän perusteella osakesijoituksissa salkku siis kannattaisi muodostaa useimmista eri yhtiöiden osakkeista, jotka negatiivisesti korreloivat keskenään. Näin pystytään pienentämään tai välttämään tappiot, joita yhden osakkeen kurssiromahdus voisi aiheuttaa.

Tällaista hajautettavissa olevaa riskiä sanotaan myös epäsystemaattiseksi riskiksi (Knüpfer & Puttonen 2009, 144). Osakkeilla tämä tarkoittaa omistettujen osakkeiden yritykseen kohdistuvaa riskiä, jolla ei ole vaikutusta toisen yrityksen osakekurssiin. Knüpfer ja Puttonen (s. 144–145) kertovat lisäksi, että ei-hajautettavissa olevaa riskiä kutsutaan systemaattiseksi riskiksi. Tämä vaikuttaa samanaikaisesti koko markkinoihin ja näin ollen sitä sanotaankin myös markkinariskiksi. Tällaisia riskejä ovat esimerkiksi inflaatio tai korkotaso. Tätä ei voi välttää hajauttamalla. Puttonen ja Repo (2011, 100) kertovat, että, sijoittajalle markkinoilta poissa oleminen on ainoa mahdollisuus välttää markkinariski. Sijoitusten kokonaisriski muodostuu siis yhdessä systemaattisesta riskistä ja epäsystemaattisesta riskistä. Hajautuksen tarkoitus näin ollen on pyrkiä minimoimaan epäsystemaattinen riski. Hajauttamalla ei siis saada luotua riskitöntä sijoitussalkkua.

Kuvio 2. Hajautuksen vaikutus salkun tuotto- ja riskitasoon Yhdysvalloissa vuosina 1970-2015.

(James 2011, 10, taulukon tiedot: Ibbotson 2011).

Jamesin luoma taulukko perustuen Roger Ibbotsonin (2011) esitysmateriaalin tietoihin kertoo selvästi hajautuksen merkityksen (kuvio 2). Salkun koostuessa pelkästään osakkeista, on tämän riskitaso selvästi korkein. Minimaalinen riski saadaan tämän mukaan jaolla, jossa salkun kokonaisomistuksista 28 prosenttia on osakkeita ja 72 prosenttia korkoinstrumentteja. Pelkästään korkoinstrumenteilla on siis tätä suurempi riskitaso. Tästä eteenpäin osakkeiden painotusta lisättäessä myös riski kasvaa. Tästä huomataan myös tuottojen kasvu suhteessa riskiin. Tämä selittyy osakkeiden paremmalla tuotolla suhteessa korkoihin. Mitä enemmän salkun omistuksista on kiinni osakkeissa, niin sitä suurempi on salkun riskitaso sekä kokonaistuotto.

Kallunki ym. (2008, 45, 59) antavat esimerkit erilaisten sijoittajatyyppeiden salkkujen rakenteille hajauttamalla ne eri omaisuusluokkiin ja antamalla näille sopivat sijoitusajat seuraavasti:

Varovainen – Sijoitusomaisuus on ohjattu kokonaisuudessaan riskittömille instrumenteille, talletukset 60 %, korot 40 %, osakkeet 0 %. Sijoitusaika päiviä.

Maltillinen – Pääosa sijoitusomaisuudesta on riskittömillä sijoituksilla ja pieni osa riskiä sisältävissä kohteissa, talletukset 50 %, korot 30 % ja osakkeet 20 %. Sijoitusaika kuukausia.

Tuottohakuinen – Salkku muodostuu riskittömistä ja riskisistä sijoituskohteista, talletukset 20 %, korot 20 % ja osakkeet 60 %. Sijoitusaika vuosia.

Rohkea – Suurin osa sijoitusomaisuudesta on riskisissä osakesijoituksissa, talletukset 10 %, korot 10 % ja osakkeet 80 %. Sijoitusaika useita vuosia.

Tällaisessa jaottelussa tulee kuitenkin muistaa, että sijoittajan omat tavoitteet ja sen mukaan sijoitusaika vaikuttavat olennaisesti sijoituspäätöksiin eikä näitä voi käytännössä käyttää suoraan jokaiselle sijoittajalle.

4 SIJOITUSNEUVONTA PANKISSA JA SEN SÄÄNTELY

Tässä luvussa käsitellään pankkien tarjoamaa sijoitusneuvontaa yleisesti. Tässä kerrotaan sijoitusneuvojen tarjoamaan palveluun liittyviä seikkoja ja toimenpiteitä, joita sijoitusneuvojan tulee tehdä antaessaan asiakkaalle tätä palvelua. Tähän kuuluu myös pankkien sijoitusneuvontaa säätelevät lait ja säädökset.

4.1 Pankin tarjoama sijoitusneuvonta

Kontkasen (2010, 12, 129–131) mukaan nykypäivänä pankki-käsite on sisällöltään muuttunut perinteisestä pankista laajemmaksi finanssialaksi. Hänen mukaansa käsitteellä sijoitusneuvonta tarkoitetaan asiakkaalle hänen omasta tai pankin aloitteesta asiakkaalle tarjottavilla suosituksilla erilaisiin rahoitusvälineisiin varojen siirtämistä. Tällaisia palveluita voivat tarjota ainoastaan viranomaisvalvonnan alaiset luottolaitokset ja tähän toimiluvan saaneet osakeyhtiömuotoiset sijoituspalveluyritykset. Yksityinen henkilö ei siis voi antaa sijoitusneuvontaa. Sijoitusneuvontaa koskien laissa ei kuitenkaan ole vaatimuksia ammattitaidoin suhteen, vaan nämä ovat palveluntarjoajan määrittelemiä. Hän kertookin sijoituspalvelun olevan vain yksilöllisiä suosituksia yksittäistä sijoituskohdetta koskien, jossa on otettu huomioon asiakkaan olosuhteet huomioon. Ennen sijoituspalvelun antamista Kontkanen kertoo palveluntarjoajan tehtävän olevan asiakkaan yksilöllisen tilanteen tunnistaminen liittyen taloudelliseen tilanteeseen, kokemukseen sijoittamisesta ja sen tietämykseen sekä omiin henkilökohtaisiin tavoitteisiin. Tällaisten selvitysten jälkeen asiakkaalle voidaan antaa yksilöidysti juuri hänelle sopivaa sijoitusneuvontaa. Tätä sanotaan selonottovelvollisuudeksi. Tämän täyttämiseksi tulee Kontkasen (s. 131) mukaan sijoitusneuvojan hankkia tieto asiakkaan:

- Taloudellisesta tilanteesta, johon kuuluu asiakkaan tulot ja niiden lähteet, omaisuus sekä menot
- Sijoituskokemus- ja tietämys, johon luetaan esimerkiksi rahoitusvälineet ja näiden luonne sekä itse asiakkaan ammatti

- Sijoitustavoitteista eli minkäläistä sijoitusaikaa asiakas suunnittelee, mikä on sijoitusten tarkoitus ja minkäläisen riskinottohalukkuuden sekä riskiprofiilin asiakas omaa

Näillä voidaan varmistaa, että sijoitusneuvonta vastaa asiakkaan sijoitustavoitetta ja asiakas kestää tähän liittyvät sijoitusriskit sekä omaa riittävän sijoituskokemuksen ja -tietämyksen sijoituskohteen riskien ymmärtämiseksi.

4.2 Sijoitusneuvonnan sääntely

Pankkien tarjoama sijoitusneuvonta on tarkkaan säädeltyä. Sijoitusneuvojen osaamisesta ei kuitenkaan ole säädetty minkäänlaisia vaatimustasoja vaan tämä on jätetty palveluntarjoajan vastuulle. Pankkien toimintaa sääntelee laki luottolaitostoiminnasta (L 8.8.2014/610). Pankkien tarjoamaa sijoitusneuvontaa sääntelee lisäksi sijoituspalvelulaki (L 14.12.2012/747) ja arvopaperimarkkinalaki (L 14.12.2012/746). Näiden lakien mukaan toimimista ja niiden noudattamista valvoo Finanssivalvonta. (Kontkanen 2010, 26, 38–40.)

4.2.1 Lait pankkitoiminnassa

Laki luottolaitostoiminnasta

Lain luottolaitostoiminnasta (L 8.8.2014/610, 15 luku, 1 §) mukaan luottolaitoksen on noudatettava hyvää pankkitapaa.

Finanssialan Keskusliitto (Hyvä pankkitapa 2015) on määrittänyt ”hyvän pankkitavan” sisältävän esimerkiksi, että pankkien tulee:

- Toimia rehellisesti ja ammattimaisesti
- Varmistaa henkilökunnan ammattitaito ja soveltuvuus
- Ottaa liiketoiminnassa huomioon asiakkaan etu
- Tuntee asiakkaan

- Pitää pankkisalaisuus
- Tarjota peruspankkipalveluja
- Antaa totuudenmukainen kuva palveluista
- Antaa riittävät ohjeet maksuvälineitä koskien
- Antaa asiakkaalle tietoja tarjoamistaan sijoitus- ja säästämismuodoista, niiden ehdoista, tuotoista, riskeistä ja kuluista

Sijoituspalvelulaki

Sijoituspalvelulla tarkoitetaan sijoituspalvelulain (L 14.12.2012/747), 1. luvun 11 §:n mukaan:

- toimeksiantojen välittämistä
- toimeksiantojen toteuttamista
- rahoitusvälineillä kaupankäyntiä omaan lukuun
- omaisuudenhoitoa
- sijoitusneuvontaa eli yksilöllisen suosituksen antamista asiakkaalle tiettyä rahoitusvälinettä koskevaksi liiketoimeksi
- liikkeeseenlaskun takaamista
- liikkeeseenlaskun järjestämistä
- monenkeskisen kaupankäynnin järjestämistä
- 9) rahoitusvälineiden säilyttämistä

Arvopaperimarkkinalaki

Lain yleinen soveltamisala – Arvopaperimarkkinalaissa (L 14.12.2012/746) säädetään arvopaperien yleiseen liikkeeseen saattamisesta, tiedonantovelvollisuudesta arvopaperimarkkinoilla, julkisista ostotarjouksista, arvopaperimarkkinoiden väärinkäytön estämisestä ja valvonnasta.

Kielto menetellä hyvän arvopaperimarkkinatavan vastaisesti - Arvopaperimarkkinoilla ei saa menetellä hyvän arvopaperimarkkinatavan vastaisesti.

Kielto antaa totuudenvastaisia tai harhaanjohtavia tietoja - Arvopaperien ja muiden rahoitusvälineiden markkinoinnissa ja vaihdannassa, joka tapahtuu elinkeinotoiminnassa, sekä täytettäessä tämän lain mukaista tiedonantovelvollisuutta ei saa antaa totuudenvastaisia tai harhaanjohtavia tietoja. (L 14.12.2012/746, 1 luku, 1–3 §.)

4.2.2 Finanssivalvonta

Pankkien toimintaa valvoo Finanssivalvonta. Tämän tavoitteena on valvoa luotto-, vakuutus- ja eläkelaitosten vakaata toimintaa, jotta finanssimarkkinat toimivat vakaasti. Tavoitteena on tämän lisäksi vakuutettujen etujen turvaaminen ja yleisen luottamuksen säilyminen finanssimarkkinoiden toimintaa kohtaan. Tätä ylläpidetään pankki-, vakuutus- ja sijoituspalveluiden käyttäjien hyväksi. Finanssivalvonta toimii yhdessä Suomen Pankin kanssa. (Tietoa Finanssivalvonnasta 2016.)

Laki Finanssivalvonnasta

Tavoite - Finanssivalvonnan toiminnan tavoitteena on finanssimarkkinoiden vakauden edellyttämä luotto-, vakuutus- ja eläkelaitosten ja muiden valvottaviksi säädettyjen vakaa toiminta, vakuutettujen etujen turvaaminen sekä yleinen luottamus finanssimarkkinoiden toimintaan.

Tehtävät - Finanssivalvonnan tehtävänä on valvoa finanssimarkkinoilla toimivien toimintaa niin kuin tässä laissa ja muualla laissa säädetään. Finanssivalvonta edistää lisäksi hyvien menettelytapojen noudattamista finanssimarkkinoilla sekä yleisön tietämystä finanssimarkkinoista. (L 19.12.2008/878, 1 luku, 1 ja 3 §.)

Lain Finanssivalvonnasta 4. luvun 39 §:n nojalla Finanssivalvonta voi antaa julkisen varoituksen ja 40 §:n mukaan seuraamusmaksun toimijalle, joka tahallaan tai vahingossa menettelee finanssimarkkinoita koskevien säännösten ja määräysten vastaisesti.

Näin on käynyt Suomessa viimeksi vuoden 2017 alussa (Lehdistötiedote 8.3. 2017).
Julkisen varoituksen ja seuraamusmaksun saivat:

- Nordea Bank AB, 1 000 000 euroa

- Helsingin Seudun Osuuspankki, 400 000 euroa
- Aleksandria Pankkiiriliike Oy, 90 000 euroa
- Investium Oy, 20 000 euroa

Finanssivalvonnan tarkastuksessa nämä yhtiöt olivat laiminlyöneet velvollisuuksiaan tuntea asiakas riittävän hyvin ja antaa hänelle sopivaa sijoitusneuvontaa. Tarkastus koski yli 70 vuotiaita ei-ammattimaisia asiakkaita, joille oli annettu sijoitusneuvontaa vuosina 2015–2016.

Julkinen varoitus on annettu selonottovelvollisuuden ja soveltuvuusarviointien laiminlyönneistä. Seuraamusmaksu puolestaan määrättiin dokumentointivaatimusten laiminlyönneistä ja eturistiriitatilanteiden tunnistamatta jättämisestä ja ehkäisemisestä.

Tässä laiminlyönnit koskivat yhtiöiden velvollisuutta hankkia riittävät tiedot asiakkaasta ja varmistua liiketoimien soveltuvuudesta asiakkaalle ennen sijoitusneuvonnan tarjoamista. Lisäksi yhtiöt eivät olleet dokumentoineet selonottovelvollisuuden toteuttamista asiakirjoihin niin, että tietojen avulla olisi voitu jälkikäteen todentaa tapahtumien kulku. Yhtiöt ovat tällä menettelyllään vaarantaneet Finanssivalvonnan valvonnan toimivuuden ja tehokkuuden. Yksi yhtiö oli lisäksi sijoitusneuvonnassaan jättänyt toteuttamatta riittävät toimet eturistiriitatilanteiden tunnistamiseksi ja ehkäisemiseksi.

4.2.3 MiFID 1, MiFID II ja MiFIR

Suomessa säädettyjen lakien lisäksi myös Euroopan Unioni on säännellyt sijoitusneuvontaa. MiFID eli Euroopan Parlamentin ja Neuvoston antama Rahoitusvälineiden markkinat -direktiivi (Markets in Financial Instruments Directive, D 2004/39/EY). Tämä on ollut voimassa 1.11.2007 alkaen. Direktiivin tarkoituksena on kehittää rahoituspalveluiden sisäisiä markkinoita ja parantaa sijoittajien suojaa sekä näiden luottamusta markkinoihin. (MiFID – kysymyksiä ja vastauksia 2017.)

Tulevaisuudessa MiFID:n tilalle on määrä tulla MiFID 2 ja MiFIR eli rahoitusvälineiden markkinat -direktiivi ja -asetus. Näiden on määrä astua voimaan 1.3.2018. Tällä tavoitellaan entistä parempaa sijoittajan suojaa ja pyritään

parantamaan läpinäkyvyyttä rahoituspalveluiden kaupankäynnissä. Läpinäkyvyyttä pyritään parantamaan muun muassa sääntelemällä ensimmäistä kertaa asiakastyössä toimiville osaamis- ja kokemusvaatimuksia. (MiFID II ja MiFIR 2017.) Lisäksi tarkoituksena on parantaa sijoitustuotteiden läpinäkyvyyttä (Saarinen 20.9.2015).

5 KYSELYTUTKIMUS SIOITUSNEUVOJEN SIOITUSKÄYTTÄYTYMISESTÄ

Opinnäytetyössä tutkin pankin X toimeksiantona heidän sijoitusneuvojen sijoituskäyttäytymistä. Tutkimusmenetelmänä käytettiin kvantitatiivista tutkimusta, joka toteutettiin kyselylomakkeella. Kyselylomake lähetettiin esimiehen välityksellä pankin sisäisellä sähköpostilla kaikille kohderyhmään kuuluville. Kohderyhmään kuului kaikki pankin X sijoitusneuvojat. Tutkimuksella haluttiin selvittää pankin sijoitusneuvojen omaa sijoituskäyttäytymistä. Käytännössä haluttiin selvittää, että vastaako sijoitusneuvojen oma sijoittaminen heidän omaa sijoittajaprofiilia. Tarkoituksena oli myös selvittää kuinka sijoitusneuvojat itse suhtautuvat sijoittamisella haettaviin tavoitteisiin. Määrällinen tutkimusmenetelmä valittiin käytettäväksi, koska kysely oli järkevin toteuttaa kyselylomakkeella sisältäen enimmäkseen monivalintakysymyksiä. Kyselylomakkeesta haluttiin yksinkertainen, johon olisi helppo ja nopea vastata. Tällä uskoimme saavan nostettua myös vastausprosenttia. Lisäksi aihealueeseen suunnitellut kysymykset olivat käteviä ja mahdollista toteuttaa monivalintakysymyksillä. Kohderyhmän suuruudesta johtuen myös tulosten analysointi olisi määrällisen tutkimuksen avulla helpompaa.

5.1 Tutkimusmenetelmät ja -aineisto

Tutkimusote ja -tyyppi

Tämän opinnäytetyön tutkimus toteutettiin määrällistä eli kvantitatiivista tutkimusmenetelmää käyttäen. Tämä toteutettiin käyttämällä kyselylomaketta, joka sisälsi monivalintakysymysten lisäksi myös kaksi avointa kysymystä.

Heikkilän (2014, 8) mukaan kvantitatiivinen tutkimus toteutetaan kyselylomakkeella, joka sisältää valmiita vastausvaihtoehtoja. Tällaisia ovat esimerkiksi kysymykset, jotka liittyvät lukumääriin ja prosenttiosuuksiin. Tällaisella tutkimuksella pyritään hänen mukaan selvittää eri asioiden välisiä riippuvuuksia. Tästä esimerkkinä hän kertoo kvantitatiivisen tutkimuksen vastaavan kysymyksiin paljonko ja kuinka usein?

Tutkimuksen kohderyhmä

Kyselyn tavoitteena oli saada mahdollisimman kattava kuva koko pankin X sijoitusneuvojen omasta sijoittajakäyttäytymisestä. Kohderyhmänä oli kaikki pankissa tällä hetkellä työsuhteessa olevat sijoitusneuvojat. Kohderyhmään kuului siis työntekijöitä ympäri Suomea.

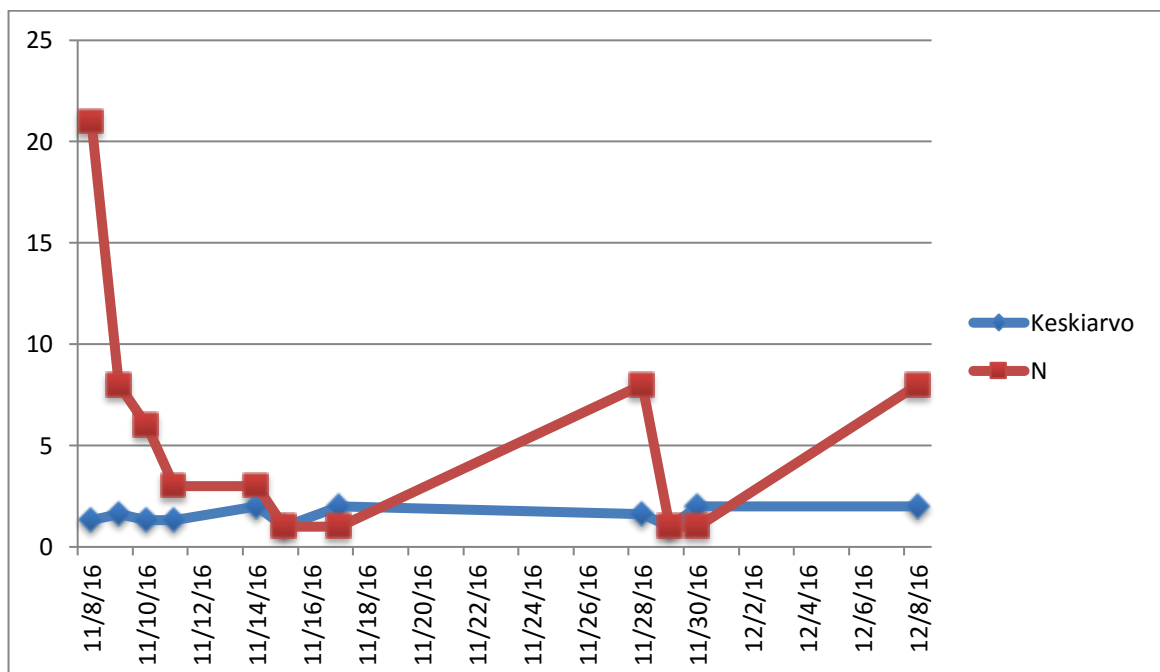
Kyselylomake

Tämän tutkimuksen mittarina käytetyn kyselylomakkeen kokoaminen toteutettiin yhteistyössä pankin kanssa. Pankki tarjosi omaa materiaaliaan, jonka avulla he lähtevät liikkeelle uusissa asiakastapaamisissa sijoitustoimintaan liittyen. Tämän materiaalin ja itse kerätyn tiedon pohjalta lähdin kokoamaan kyselylomaketta. Lomake suunniteltiin pidettäväksi suhteellisen yksinkertaisena ja sisältävän lyhyitä ja ytimekkäitä kysymyksiä. Kysymyslomakkeen valmistuttua vein sen konttorin johtajalle. Mielipiteitä kysyttiin myös erikseen sijoituspuolen esimieheltä ennen kyselyn lähettämistä kohderyhmälle. Saadun palautteen myötä tehtiin viimeiset muutokset lomakkeeseen. Saadun palautteen mukaan kysymyksen 2. ”Mitä instrumentteja käytät sijoittamisessa tai säästämässä?” vastausohjeistus muutettiin alkuperäisistä euromääristä prosenttiyksiköiksi. Tämä sen takia, koska näin uskottiin kohderyhmän vastaavan helpommin annettuun kysymykseen. Ihmisten on myös helpompi antaa omia omistuksiaan prosenteissa kokonaissästöistä kuin tarkkoina euromäärinä. Tämän avulla pyrimme nostamaan vastausprosenttia mahdollisimman korkealle. Muuta korjattavaa tai lisättävää lomakkeeseen ei tullut. Kyselylomakkeen luomiseen käytettiin Webropol Oy:n tarjoamaa verkkokyselypalvelua, joka soveltui hyvin tähän tarkoitukseen. Tähän palveluun loin oman kyselylomakkeeni. Sunnuntaina 6.11 loin kyselyn tämän palveluntarjoajan kautta. Kyselyn kohderyhmään kuuluu 137 työntekijää.

Aineiston kerääminen

Kyselylomakkeen valmistuttua lähetin siitä linkin saateviestin kanssa Seinäjoen konttorin johtajalle maanantaina 7.11.2016. Hän lähetti viestini eteenpäin seuraavana päivänä 8.11.2016 sijoituspuolen esimiehille, joka taas yrityksen sisäisellä sähköpostilla välitti viestini kaikille kohderyhmään kuuluville. Tällä pyrimme nostamaan vastausprosentin mahdollisimman korkeaksi ja saimme myös varmistettua, että kaikki kohderyhmään kuuluneet varmasti saivat viestin.

Kahdessa viikossa vastauksia kertyi 43 kappaletta eli vastausprosentti tällä hetkellä 31,4 prosenttia. Tässä vaiheessa päätimme laittaa ensimmäisen muistutusviestin kohderyhmälle. Tämä viesti kulkee taas samaa reittiä kuin aikaisemmin lähetetty itse kysely. Muistutusviesti lähetettiin perjantaina 25.11. Tähän mennessä vastauksia oli tullut siis 43 kappaletta. Maanantaina 28.11 vastausten määrä nousi 50 ja parin päivän aikana tuli vielä muutama vastaus, jonka jälkeen vastausten määrä jäi 53 eli vastausprosentti tällä hetkellä 38,7 prosenttia. Tämän jälkeen lähetettiin seuraava muistutusviesti. Tämä päätettiin lähettää 8.12. Viestiä ei lähetetty vielä maanantaina, koska Itsenäisyyspäivän kunniaksi tiistaina vietetään pyhäpäivää ja ajateltiin että vastauksia saattaa jäädä tulematta, jos tämä kysely unohtuu yhden lomapäivän aikana. Viimeinen muistutusviesti hoidettiin taas kuten aikaisempikin. Tällä muistutuksella saatiin vastauksia kasaan 61 kappaletta. Tämä tarkoittaa lopullisen vastausprosentin olevan 44,53 prosenttia. Omasta mielestäni tämä vastausprosentti on hyvää luokkaa. Aina vastauksia voisi tulla enemmän, mikä olisi tutkimustulosten kannalta parempi. Kuitenkin itse olen tähän tyytyväinen. Kysely suljettiin 12.12.2016. Viimeisen vastauspäivän ollessa 8.12.2016 tuli kokonaisajaksi kyselyn osalta tasan kuukausi vastausaikaa.

Kuvio 3. Vastausten ajallinen jakautuminen.

Kuviosta 3 huomataan muistutusviestin vaikutus vastausten määrään. Kyselyn lähettämisen ensimmäisenä päivänä vastauksia kertyi 21 kappaletta. Tämän jälkeen vastausaktiivisuus laski päivä päivältä. Seuraavana päivänä vastauksia kertyi 8 kappaletta ja sitä seuraavana 6 kappaletta sekä taas seuraavana 3 kappaletta. Tämän jälkeen vastaamisissa oli parin päivän tauko 12.11.2016–13.11.2016, jolloin vastauksia ei tullut lainkaan. Vastauksia tuli kuitenkin tämän jälkeen 14.11.2016–15.11.2016 ilman muistutusviestiä. Ensimmäisellä 3 kappaletta ja toisella vielä 1 kappale. Tämän jälkeen 16.11.2016 tuli taas tauko vastauksissa ja 17.11.2016 saatiin vielä yksi kappale vastauksia. Tässä vaiheessa vastausten saaminen loppui eikä muutamaan päivään tullut vastauksia lainkaan. Päätimme lähettää ensimmäisen muistutusviestin kohderyhmälle. Muistutusviesti lähetettiin 28.11.2016 ja tämä näkyi heti vastaamisaktiivisuuden nousuna. Samana päivänä vastauksia tuli 8 kappaletta. Tästä seuraavina päivinä 29. ja 30.11.2016 vastauksia tuli molempina päivinä 1 kappale. Muistutusviestin vaikutus siis näkyi välittömästi vastauksissa. Tämän jälkeen vastauksia ei taas kertynyt muutamaan päivään lainkaan. Tästä johtuen suunnittelimme ajankohdan seuraavan muistutusviestin lähettämiseen. Itsenäisyyspäivän ollessa keskellä viikkoa, päätimme lähettää viestin vasta tämän jälkeen toiveissa saada paremmin vastauksia ja mahdollisesti muutamana eri päivänä. Jos viesti oltaisiin lähetetty maanantaina 6.12.2016, olisi kyselyyn luultavasti tullut vähemmän vastauksia johtuen seuraavasta pyhäpäivästä. Muistutusviesti lähetettiin 8.12.2016, ja tuolloin saman päivän aikana vastauksia tuli 8 kappaletta. Kysely suljettiin seuraavana päivänä 9.12.2016. Näin ollen kokonaisuudessa kuukauden vastausajalla vastausmäärä nousi 61 kappaleeseen. Kohderyhmän ollessa 137 kappaletta, saadaan tästä vastausprosentiksi 61 vastauksella 44,53 prosenttiyksikköä.

Tutkimusaineiston analysointi

Tutkimusaineiston analysointiin käytettiin Webropol Oy:n tarjoamaa analysointityökalua ja heidän tarjoamaa toista analysointityökalua Webropol Professional Statistics. Nämä mahdollistivat tulosten analysoinnin saatujen tutkimustulosten perusteella sekä mahdollistivat saatujen tulosten eri muuttujien vertailut ristiintaulukoinnin avulla niin yhtäläisyyksien kuin myös eroavaisuuksien osalta. Näillä saatiin selvitettyä tutkimusongelmia. Tutkimuksen kuviot ja taulukot on

luotu saatujen tulosten perusteella Microsoft Word for Mac 2011- sekä Microsoft Excel for Mac 2011 -ohjelmilla. Määrällisiin tuloksiin lisätyt prosenttiluvut on laskettu itse iPhone 7 -matkapuhelimella.

5.2 Luotettavuuden tarkastelu

Tämän tutkimuksen luotettavuutta voidaan pitää varsin hyvänä. Tutkimuksen mittarina käytetyn kyselylomakkeen avulla saatiin selvitetty niitä asioita, joita haluttiin. Kyselylomakkeen kysymykset haluttiin pitää lyhyinä ja selkeinä, jotta kysymykseen olisi suhteellisen nopea vastata ja näin saada suurempi vastausprosentti. Kysely sisälsi myös avoimia kysymyksiä, joilla saatiin tarkennettua tietoa.

Kohderyhmästä (N=137) kyselyyn vastasi 61 työntekijää. Tällä saatiin varsin kattava joukko tutkimuksen toteuttamiseksi. Toimeksiantaja oli tyytyväinen vastausprosenttiin, joten sitä voidaan pitää hyvänä.

Reliabiliteetti

Soinisen (1995, 122) ja Nummenmaan (2009, 349) mukaan reliabiliteetti tarkoittaa tulosten pysyvyyttä, mikäli tutkimus toistetaan useamman kerran. Näiden tulosten tulisi olla samanlaisia, jos tutkimus toteutettaisiin uudelleen samalle kohderyhmälle.

Yleisesti kvantitatiivisen tutkimuksen reliabiliteettia mitataan Cronbachin alfa-kertoimella. Tällä voidaan selvittää mittarin yhtenäisyys. (Metsämuuronen 2001, 52–53.)

Summamuuttujia ei tässä tutkimuksessa käytetty, koska kyselylomakkeen kysymykset luotiin niin yksinkertaisiksi, että yhtä asiaa tutkittiin aina vain yhdellä kysymyksellä eikä näin ollen voitu yhdistää eri kysymyksiä yhdeksi summamuuttujaksi. Lisäksi koko kyselylomake sisälsi ainoastaan 9 määrällistä kysymystä.

Lisäksi Heikkilän mukaan (2014, 10) tutkimus on reliaabelia, mikäli se antaa tarkkoja tuloksia, jotka eivät ole sattumanvaraisia. Hän kertoo myös tulosten olevan

luotettavia, mikäli saatu otos on riittävän kattava, edustava sekä tiedot on kerätty ja tulokset käsitelty tarkasti ja huolellisesti.

Itse arvion tämän tutkimuksen olevan reliaabeli, koska: tässä käytettiin tutkimusmenetelmää, joka valittiin tutkimusongelmien perusteella ja tutkimukseen vastaaminen oli omasta ja toimeksiantajan mielestä hyvällä tasolla. Lisäksi tulokset on käsitelty erityisen tarkasti ja huolellisesti. Tutkimuskohteena tässä ollut vastaajajoukko olivat kaikki toimeksiantajan alaisuudessa työskenteleviä sijoitusneuvoja, joten tutkimuskohteena ollutta vastaajajoukkoa voidaan pitää samankaltaisena.

Validiteetti

Heikkilä (2011, 9) kertoo validin tutkimuksen mittaavan sitä, mitä on ollut tarkoituskin mitata ja antavan suhteellisen oikeita tuloksia. Hänen mukaansa tämä tulee varmistaa jo suunnitteluvaiheessa, jolloin määritellään kohderyhmä selkeästi ja varmistetaan, että otos on tarpeeksi edustava. Lisäksi kysymysten tulee olla selkeitä ja liittyä tutkimusongelmiin. Vastausprosentin noustessa tutkimuksen validius kasvaa.

Itse arvion tämän tutkimuksen validiksi. Kyselylomakkeen kysymykset suunniteltiin tutkimuksen tutkimusongelmia ajatellen ja mietittiin tarkkaan, kuinka niitä saadaan tutkittua. Kyselyyn valikoitiin ainoastaan sijoitusneuvojat, jotka tekevät joka päivä työkseen sitä, mitä tutkimuksessa tutkittiin. Näin otantaa voidaan pitää edustavana. Vastausprosentti (44,53 %) kyselyyn oli toimeksiantajan mielestä hyvä, joten tämän perusteella voidaan tähän olla tyytyväisiä.

5.3 Tutkimusongelmat

Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää, kuinka pankin omat sijoitusneuvojat itse sijoittavat. Tarkoituksena oli myös tutkia, että vastaako sijoitusneuvojien omien salkkujen koostumus heitä itseään sijoittajana. Lisäksi tavoitteena oli selvittää sijoitusneuvojien oma suhtautuminen tavoitteisiin, joihin he itse sijoittamisella ja säästämisellä pyrkivät. Tällainen informaatio on organisaatiolle tärkeää asiakaspalvelun kannalta. Näitä tuloksia voidaan tulevaisuudessa hyödyntää

työntekijöiden kanssa käytävissä kehityskeskusteluissa. Kehityskeskusteluissa tällaisen aiheen käsittely olisi erittäin tärkeää, jos tutkimuksen tulosten perusteella tullaan esimerkiksi tulokseen, jossa huomataan, ettei sijoitusneuvojilla ole tavoitteita omalle sijoittamiselleen tai eivät säästä millään tasolla ja itse kuitenkin myyvät näitä tuotteita. Tällaisessa tilanteessa olisi tärkeää käydä työntekijän kanssa kehityskeskustelua esimerkiksi siitä, kuinka asiakkaan kanssa keskustellaan sijoittamisella ja säästämisellä pyrittävistä tavoitteista.

Tutkimusongelmat tässä jakautuivat seuraaviin:

1. Sijoittaako tai säästääkö?
2. Mitä instrumentteja käyttää sijoittamisessa?
3. Vastaako oma tappionkantokyky ja riskinottohalukkuus käytettyjä sijoitusinstrumentteja?
4. Vastaako oma suunniteltu sijoitusaika oman salkun sisältöä?
5. Onko tavoitteita omalle sijoittamiselle ja säästämiselle?

5.4 Tutkimustulokset

Tässä luvussa esitetään saadut tulokset taulukoiden ja kuvioiden muodossa sekä lisäksi avataan ne sanallisesti. Luvun lopussa käydään tarkemmin läpi tuloksia johtopäätösten muodossa.

5.4.1 Vastaajien sukupuoli ja ikä

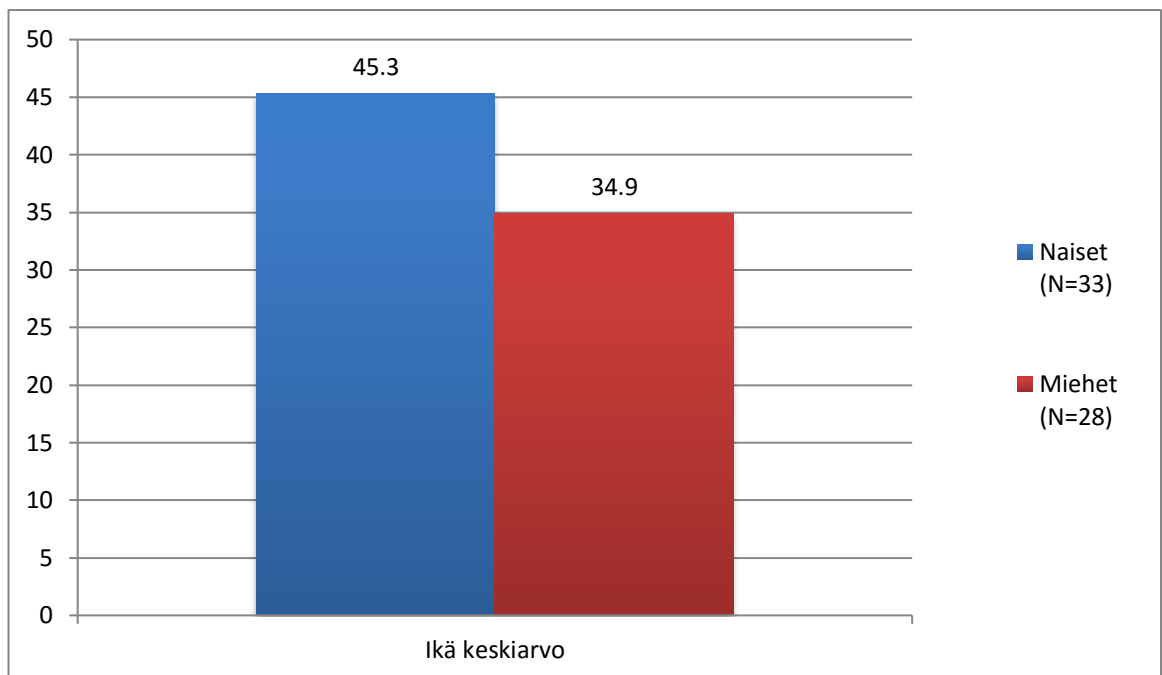
Kohderyhmästä kyselyyn vastanneet (N=61) jakautuivat tasaisesti naisiin (N=33) ja miehiin (N=28) taulukon 3 mukaan.

Taulukko 3. Vastaajien sukupuolten jakautuminen.

	N	Prosentti
Mies	28	45,90 %
Nainen	33	54,10 %

Vastaajista miehiä oli 45,9 prosenttia (N=28) ja naisia 54,1 prosenttia (N=33).

Miesten keski-ikä oli 34,9 vuotta. Nuorin vastaaja miehistä oli 23-vuotias ja vanhin oli 56-vuotias. Naisten keski-ikä taas oli 45,3 vuotta. Heillä nuorin vastaaja oli 25-vuotias ja vanhin 64-vuotias. Naisten keski-ikä verrattuna miehiin oli siis 10,3 vuotta korkeampi (Kuvio 4).

Kuvio 4. Naisten ja miesten keski-iat.

Koko vastaajajoukon keski-ikä oli taulukon 4 mukaan 40,5 vuotta. Nuorin vastaaja oli 23-vuotias ja vanhin 64-vuotias. Koko joukon keski-ikä oli 40,52 vuotta.

Taulukko 4. Vastaajien iällinen jakautuminen.

	Minimiarvo	Maksimiarvo	Keskiarvo	Mediaani	Keskihajonta
Ikä	23	64	40,52	36	11,46

Kohderyhmän vastaajat jakautuivat määrällisesti eri ikäryhmiin taulukon 5 mukaan. Määrällisesti suurin ikäryhmä oli 30–39-vuotiaat (N=25). Tässä miehiä (N=19) oli selvästi enemmän kuin naisia (N=6). Seuraavaksi eniten vastaajia oli yli 50-vuotiaissa. Tässä miehiä (N=2) oli selvästi naisia (N=16) vähemmän. 20–29-vuotiaat (N=10) jakautuivat melko tasaisesti naisiin (N=6) ja miehiin (N=4). Näin oli myös 40–49-vuotiaissa (N=8), jossa naisia (N=5) oli hiukan miehiä (N=3) enemmän.

Taulukko 5. Vastaajien määrällinen jakautuminen eri ikäryhmiin.

	20–29v (N/%)	30–39v (N/%)	40–49v (N/%)	+50v (N/%)	Yhteensä
Mies	4 / 6,56 %	19 / 31,15 %	3 / 4,92 %	2 / 3,28 %	28 / 45,90 %
Nainen	6 / 9,84 %	6 / 9,84 %	5 / 8,20 %	16 / 26,23 %	33 / 54,10 %
Yhteensä	10 / 16,39 %	25 / 40,98 %	8 / 13,12 %	18 / 29,51 %	61 / 100 %

5.4.2 Sijoittaako tai säästääkö

Ensimmäisen tutkimusongelmana haluttiin selvittää sijoittavatko ja säästävätkö pankin sijoitusneuvojat itse. Lisäksi haluttiin tietää, kuinka he sijoittavat eli mitä instrumentteja he sijoittamisessa käyttävät sekä näiden instrumenttien omistusosuudet sijoitusvarallisuudesta.

Vastaajista tällä hetkellä sijoituksia tai säästöjä oli lähes kaikilla (Kuvio 5).

Kuvio 5. Vastaajien jakautuminen säästöjä tai sijoituksia omistaviin.

Taulukosta 6 nähdään vastaajien iällinen jakautuminen määrällisesti ja prosentuaalisesti säästöjen ja sijoitusten suhteen. Ainoastaan yksi vastaajista ilmoitti, ettei omista säästöjä tai sijoituksia. Tämä kuului ikäryhmään 30–39-vuotiaat naiset. Vastausprosentti tähän kysymykseen oli 100 %.

Taulukko 6. Sijoituksia ja säästöjä omistavien jakautuminen ikäryhmiin.

	20–29v (N/%)	30–39v (N/%)	40–49v (N/%)	+50v (N/%)	Yhteensä
Kyllä	10 / 16,39 %	24 / 39,34 %	8 / 13,12 %	18 / 29,51 %	60 / 98,36 %
Ei	0 / 0 %	1 / 1,64 %	0 / 0 %	0 / 0 %	1 / 1,64 %
Yhteensä	10 / 16,39 %	25 / 40,98 %	8 / 13,12 %	18 / 29,51 %	61 / 100 %

5.4.3 Käytetyt instrumentit

Toisena tutkimusongelmana haluttiin selvittää mihin instrumentteihin sijoituksia omistavat vastaajat sijoittavat. Lisäksi haluttiin selvittää eri instrumenttien omistusosuuksia kokonaissijoitusvarallisuudesta.

Kyselyssä säästöjä tai sijoituksia omistavien käyttämät sijoitusinstrumentit jakautuivat suhteellisen tasaisesti eri instrumenteille (Taulukko 7). Suosituimpia olivat selvästi osakerahastot, joiden osuus sijoitusvarallisuudesta oli keskiarvoltaan 37,97 %. Seuraavaksi käytetyimpiä olivat suorat osakkeet, joiden omistusosuuden keskiarvo oli 22,49 %. Sijoitusasunnon (10,26 %), korkorahastojen (12,25 %) ja säästötilien (20,54 %) keskimääräinen varallisuus oli lähes sama. Keskiarvoja laskee annettujen vastausvaihtoehtojen ulkopuolelle kuuluneet sijoituskohteet.

Taulukko 7. Sijoitusinstrumenttien omistusosuuksien jakautuminen prosenteissa.

	Minimiarvo	Maksimiarvo	Keskiarvo	Mediaani	Keskihajonta
Suorat osakkeet	0	95	22,49	10	29,37
Korkorahastot	0	75	12,25	0	18,79
Osakerahastot	0	100	37,97	30	32,22
Säästötili	0	94	13,28	3	21,44
Sijoitusasunto	0	98	10,26	0	24,27

Näiden lisäksi kyselyyn vastanneista 61 henkilöstä 29,5 prosenttia (N=18) ilmoitti omistavansa näiden instrumenttien lisäksi myös muita sijoituskohteita kuten esimerkiksi ETF-rahastoja. Vastaajista kaksi ilmoitti omistavansa myös metsää ja yksi omisti kesämökin. Nämä lasketaan mukaan kiinteistöihin. Vastaajista yksi omisti keräilyrahoja sekä yksi merkkilaukkuja. Yksi vastaajista kertoi säästävänsä ASP-tilille. Tämä laskettiin mukaan säästötiliäihin.

Osakesijoituksiin luettaessa vastaajien ilmoittamat omistukset suoriin osakesijoituksiin (22,49 %) ja osakerahastoihin (37,97 %) sekä korkosijoituksiin luettaessa korkorahastot (12,25 %) ja säästötilit (13,28 %), saadaan

kokonaisuudessaan jakauma osake ja korkosijoituksiin. Tämä jakauma oli 60,46 % / 25,52 %, pääpainonaan osakesijoitukset.

Eri ikäryhmillä sijoituskohteiden yleisyys jakautui käyttömäärän ja näiden prosenttiosuuksien perusteella taulukon 8 mukaan. Prosenttiosuudet laskettu suhteessa osumiin.

Taulukko 8. Eri instrumenttien käyttökertojen jakautuminen ikäryhmien välillä.

	20–29v (N/%)	30–39v (N/%)	40–49v (N/%)	+50v (N/%)	Yhteensä
Suorat osakkeet	8 / 4,10 %	21 / 10,77 %	7 / 3,59 %	11 / 5,64 %	47 / 24,10 %
Korkorahastot	5 / 2,56 %	10 / 5,13 %	4 / 2,05 %	15 / 7,69 %	34 / 17,44 %
Osakerahastot	8 / 4,10 %	21 / 10,77 %	7 / 3,59 %	18 / 29,51 %	54 / 27,69 %
Säästötili	4 / 2,05 %	16 / 8,21 %	5 / 2,56 %	12 / 6,15 %	37 / 18,97 %
Sijoitusasunto	4 / 2,05 %	8 / 4,10 %	3 / 1,54 %	8 / 4,10 %	23 / 11,80 %
Yhteensä	29 / 14,87 %	76 / 38,97 %	26 / 13,33 %	64 / 32,82 %	195 / 100 %

Taulukosta 9 nähdään eri ikäryhmien instrumenttien käyttökerrat ja näiden prosentuaalinen osuus suhteessa ryhmään kuuluneiden vastaajien määrään. 20–29-vuotiailla suhteellisesti suosituimmat instrumentit olivat suorat osakkeet ja osakerahastot. Näitä omisti 80 % tästä ryhmästä jossain määrin. 30–39 vuotiailla oli sama tilanne. Tästä ryhmästä 84 % omisti näitä instrumentteja. Myös 40–49-vuotiailla nämä olivat suosituimpia ja 88 % tästä ryhmästä omisti näitä. Yli 50-vuotiaista kaikki omistivat osakerahastoja ja tässä ryhmässä seuraavaksi suosituimpia olivat korkorahastot, joita omisti 83 % ryhmään kuuluneista. Kokonaisuudessaan vastaajista 89 % omisti jossain määrin osakerahastoja ja

suoria osakkeita omisti 77 % vastaajista. Korkorahastoja omisti 56 %, säästötiliä käytti 67 % ja sijoitusasunnon omisti 38 % vastaajista.

Taulukko 9. Instrumenttien käyttökerrat eri ikäryhmillä suhteessa vastaajamääriin.

	20–29v (N/%)	30–39v (N/%)	40–49v (N/%)	+50v (N/%)	Yhteensä
Suorat osakkeet	8 / 80 %	21 / 84 %	7 / 88 %	11 / 61 %	47 / 77 %
Korkorahastot	5 / 50 %	10 / 40 %	4 / 50 %	15 / 83 %	34 / 56 %
Osakerahastot	8 / 80 %	21 / 84 %	7 / 88 %	18 / 100 %	54 / 89 %
Säästötili	4 / 40 %	16 / 64 %	5 / 63 %	12 / 67 %	37 / 67 %
Sijoitusasunto	4 / 40 %	8 / 32 %	3 / 38 %	8 / 44 %	23 / 38 %
Vastaajamäärät	10 / 16 %	25 / 41 %	8 / 13 %	18 / 30 %	61 / 100 %

5.4.4 Riskinsietokyky suhteessa omistukseen

Kolmantena tutkimusongelmana haluttiin tietää vastaavatko pankin sijoitusneuvojen sijoitusomaisuus heidän henkilökohtaista tappionkantokykyä ja riskinottohalukkuutta.

5.4.5 Riskinottohalukkuus

Vastaajien riskinottohalukkuus enimmäkseen korkealla tasolla (Taulukko 10). Vastaajista 19,67 % (N=12) koki oman riskinottohalukkuutensa tasolle hyvin korkea.

Enemmistö koki oman riskinottohalukkuutensa tasolle korkea. Näin vastasi 47,54 % (N=29). Vastaajista 29,51 % (N=18) kertoi omaavansa kohtalaisen riskinottohalukkuuden. Ainoastaan kaksi henkilöä ilmoitti riskinottohalukkuutensa olevan tasolla pieni. Riskinottohalukkuus ei ollut kenelläkään vastaajista tasoilla hyvin pieni tai ei lainkaan.

Taulukko 10. Riskinottohalukkuus.

	N	Prosentti
Hyvin korkea	12	19,67 %
Korkea	29	47,57 %
Kohtalainen	18	29,51 %
Pieni	2	3,28 %
Hyvin pieni	0	0 %
Ei lainkaan	0	0 %

Eri ikäluokkien vastaajilla riskinottohalukkuus jakautui taulukon 11 mukaan. Tässä tulokset esitetty määrällisenä sekä prosentuaalisesti. Suurin joukko löytyy 30–39-vuotiaista korkean riskinottohalukkuuden omaavista. Tässä ikäryhmässä oli myös prosentuaalisesti suurin osuus hyvin korkean riskinottohalukkuuden omaavia.

Taulukko 11. Riskinottohalukkuuden jakautuminen eri ikäryhmien välillä.

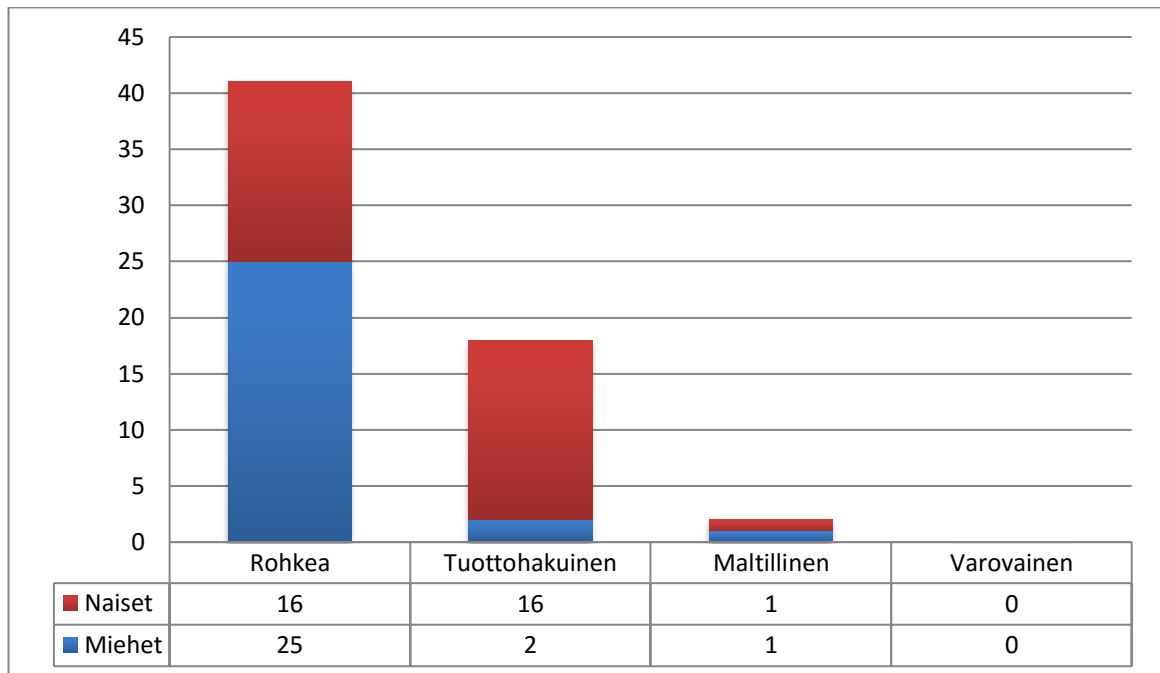
	20–29v (N/%)	30–39v (N/%)	40–49v (N/%)	+50v (N/%)	Yhteensä
Hyvin korkea	2 / 3,28 %	8 / 13,12 %	1 / 1,64 %	1 / 1,64 %	12 / 19,67 %
Korkea	6 / 9,84 %	11 / 18,03 %	5 / 8,20 %	7 / 11,48 %	29 / 47,54 %
Kohtalainen	2 / 3,28 %	5 / 8,20 %	2 / 3,28 %	9 / 14,75 %	18 / 29,51 %
Pieni	0 / 0 %	1 / 1,64 %	0 / 0 %	1 / 1,64 %	2 / 3,28 %
Hyvin pieni	0 / 0 %	0 / 0 %	0 / 0 %	0 / 0 %	0 / 0 %
Ei lainkaan	0 / 0 %	0 / 0 %	0 / 0 %	0 / 0 %	0 / 0 %
Yhteensä	10 / 16,39 %	25 / 40,98 %	8 / 13,12 %	18 / 29,51 %	61 / 100 %

5.4.6 Jakautuminen eri sijoittaja-tyyppeihin

Jaotteluna tässä käytettiin Kallunki ym. (2008, 33) antamia esimerkkejä, jossa erilaiset sijoittajat jaoteltiin riskinsietokyvyn mukaan. Lisäksi apuna käytettiin pankin tarjoamaa perusaineistoa oman riskinsietokyvyn määrittelemiseksi. Näiden perusteella vastaajat jaetaan varovaiseen, maltilliseen, tuottoon ja rohkeaan.

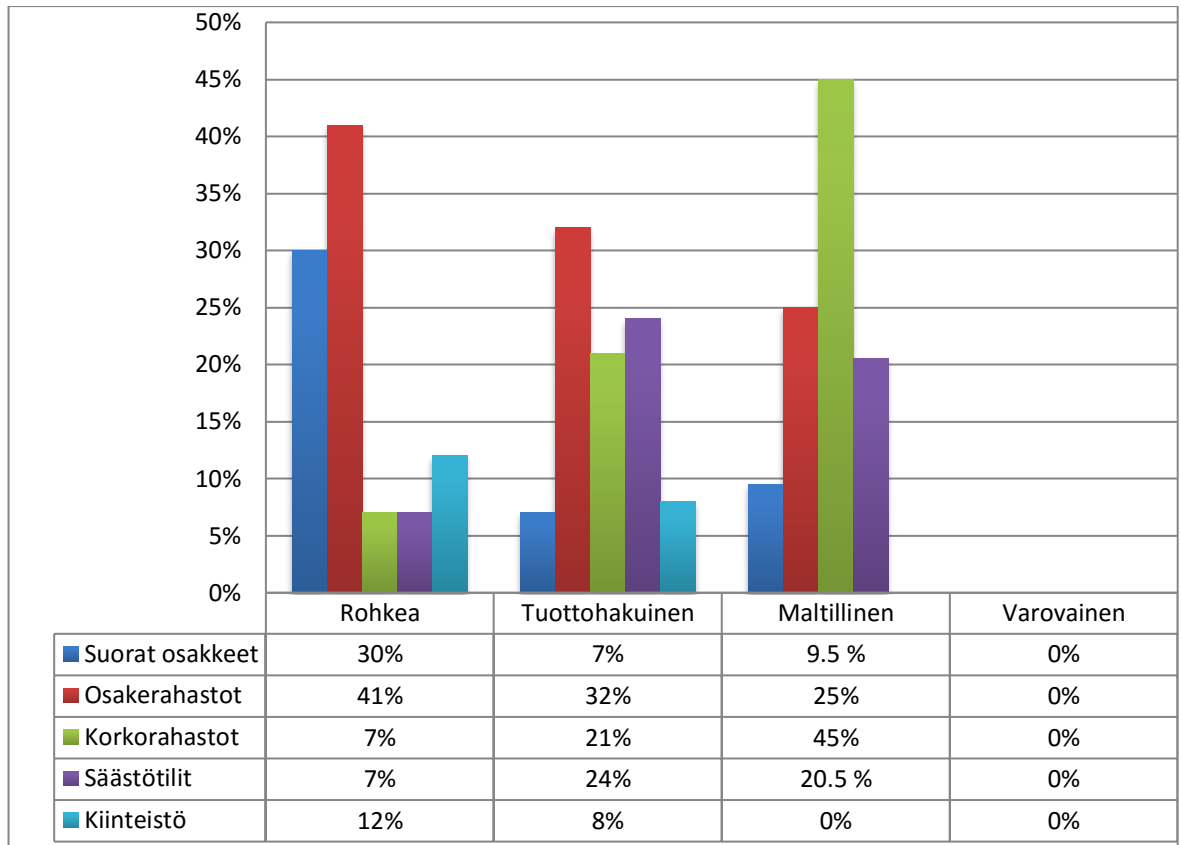
- rohkeaan valittiin vastaajat, jotka kokivat oman riskinsietokyvynsä tasolle *hyvin korkea* tai *korkea* (N=41)
- tuottohakuisiin vastaukset *kohtalainen* (N=18)
- maltilliseen vastaukset *pieni* (N=2)
- varovaiseen vastaukset *hyvin pieni* tai *ei lainkaan* (N=0)

Vastaajat (N=61) jakautuivat näihin ryhmiin kuvion 6 mukaan. Tästä nähdään, että *rohkeita* oli yhteensä 41 vastaajista, joista miehiä 25 ja naisia 16. *Tuottohakuisia* oli 18 vastaajaa, joista naisia (N=16) oli selvästi miehiä (N=2) enemmän. *Maltillisia* oli kaksi. Näistä toinen oli mies ja toinen nainen. Naiset siis jakautuivat tasan *rohkeisiin* (N=16) ja *tuottohakuisiin* (N=16). Miehillä taas selvästi suurin osa oli *rohkeita* (N=25) ja *tuottohakuisia* oli ainoastaan kaksi.

Kuvio 6. Vastaajien jakautuminen riskinsietokyvyn mukaan.

Vastaajien omistavat sijoituskohteet jakautuivat eri ryhmien välillä kuvion 7 mukaan. Tästä huomataan, kuinka korkeariskisten osakkeiden (30 %) ja osakerahastojen (41 %) omistusosuus on suurinta *rohkeilla*. Näillä korkosijoitusten eli korkorahastojen (7 %) ja säästötilien (8 %) osuus oli vähäisintä. *Tuottohakuisten* osakkeiden omistus oli vain 7 % ja myös osakerahastojen osuus laski hieman (32 %). Sen sijaan korkosijoitusten (21 %) omistusosuus kasvoi, kuten myös säästötilien (24 %). Suorien osakesijoitusten (9,5 %) osuus oli vähäisintä *maltillisilla*, kuten myös osakerahastojen (25 %). Näillä taas korkorahastojen (45 %) omistusosuus oli suurinta. Säästötileillä näillä oli sijoitusvarallisuudesta 20,5 %.

Kuvio 7. Instrumenttien omistusosuuksien jakautuminen erilaisille sijoittajille.

5.4.7 Tappionkantokyky

Tappionkantokyky oli suurimmalla osalla vastaajista korkealla (N=29) tai kohtalaisella (N=31) tasolla. Ainoastaan yksi ilmoitti tappionkantokyvykseen vaihtoehdon pieni. Kukaan ei kokenut omaa tilannettaan vaihtoehdon ”ei tappionkantokykyä” mukaiseksi (taulukko 12).

Taulukko 12. Tappionkantokyky.

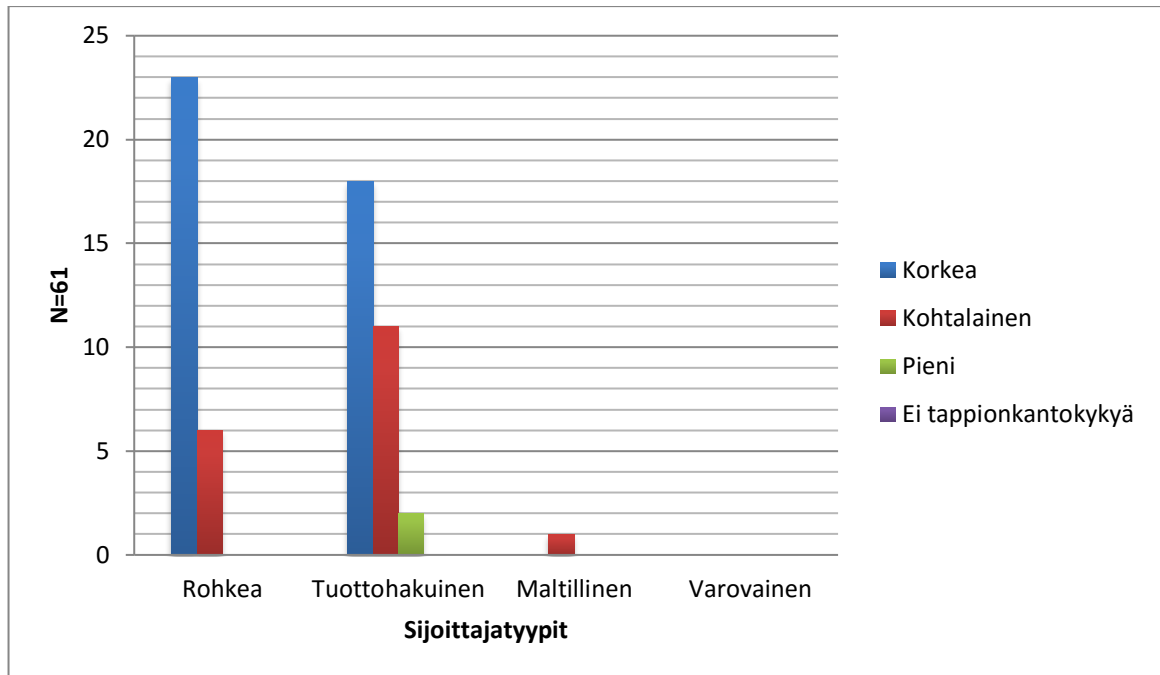
	N	Prosentti
Korkea	29	47,54 %
Kohtalainen	31	50,82 %
Pieni	1	1,64 %
Ei tappionkantokykyä	0	0 %

Eri ikäryhmien tappionkantokyky jakautui taulukon 13 mukaan. Suurin joukko löytyy 30–39-vuotiaista kohtalaisen tappionkantokyvyn omaavista. Tässä ikäryhmässä oli myös prosentuaalisesti suurin osuus korkean tappionkantokyvyn omaavia.

Taulukko 13. Tappionkantokyky eri ikäryhmillä.

	20–29v (N/%)	30–39v (N/%)	40–49v (N/%)	+50v (N/%)	Yhteensä
Korkea	6 / 9,84 %	11 / 18,03 %	5 / 8,20 %	7 / 11,48 %	29 / 47,54 %
Kohtalainen	4 / 6,56 %	13 / 21,31 %	3 / 4,92 %	11 / 18,03 %	31 / 50,82 %
Pieni	0 / 0 %	1 / 1,64 %	0 / 0 %	0 / 0 %	1 / 1,64 %
Ei tappionkant okykyä	0 / 0 %	0 / 0 %	0 / 0 %	0 / 0 %	0 / 0 %
Yhteensä	10 / 16,39 %	25 / 40,98 %	8 / 13,12 %	18 / 29,51 %	61 / 100 %

Eri ryhmillä tappionkantokyky jakautui kuvion 8 mukaan. Tästä huomataan, kuinka ryhmässä *rohkea* oli selvästi eniten vastaajia (N=23), jotka kokivat omaavansa korkean tappionkantokyvyn. Tästä ryhmästä 6 vastaajaa tappionkantokykynsä olevan tasolla kohtalainen. Ryhmässä *tuottohakuinen*, vastaajat kokivat tappionkantokyvykseen enimmäkseen korkean (N=18). Näistä 11 vastaajaa koki tämän olevan tasolla kohtalainen ja ainoastaan 2 vastaajaa koki tämän olevan tasolla pieni. Molemmat maltilliset kokivat tappionkantokyvykseen kohtalaisen.

Kuvio 8. Tappionkantokyky erityyppisillä sijoittajilla.

5.4.8 Sijoitusaika

Neljäntenä tutkimusongelmana haluttiin selvittää vastaako pankin sijoitusneuvojen sijoitusomaisuus heidän itse suunnittelemaa sijoitusaikaa.

Sijoitusaika oli selvästi pitkälle tähtäimelle painottunut (Taulukko 14). Vastaaajista 55,74 % (N=34) kertoi säästävänsä yli 15 vuoden tähtäimellä ja 7–15 vuoden sijoitusaikaa suunnitteli 29,51 % vastanneista (N=18). Sijoitusaikanaan 3–7 vuotta pitäviä oli vastanneista 11,48 % (N=7) ja 1–3 vuotta ainoastaan kahdella vastaajalla. Sijoitusaika ei ollut kenelläkään alle yhtä vuotta.

Taulukko 14. Sijoitusajan jakautuminen.

	N	Prosentti
Yli 15 vuotta	34	55,74 %
7–15 vuotta	18	29,51 %
3–7 vuotta	7	11,48 %
1–3 vuotta	2	3,28 %
Alle 1 vuosi	0	0 %

Eri ikäryhmillä sijoitusaika jakautui taulukon 15 mukaan. Suurin joukko löytyy tämän mukaan 30–39-vuotiaista yli 15 vuoden sijoitusajan omaavista (N=16). Lyhyttä 1–3 vuoden sijoitusaikaa suunnitelleet kuuluivat tämän mukaan ikäryhmään 30–39-vuotiaat.

Taulukko 15. Sijoitusajan jakautuminen eri ikäryhmille.

	20–29v (N/%)	30–39v (N/%)	40–49v (N/%)	+50v (N/%)	Yhteensä
Yli 15 vuotta	8 / 13,12 %	16 / 26,23 %	5 / 8,20 %	5 / 8,20 %	34 / 55,73 %
7–15 vuotta	2 / 3,28 %	5 / 8,20 %	2 / 3,28 %	9 / 14,75 %	18 / 29,51 %
3–7 vuotta	0 / 0 %	2 / 3,28 %	1 / 1,64 %	4 / 6,56 %	7 / 11,48 %
1–3 vuotta	0 / 0 %	2 / 3,28 %	0 / 0 %	0 / 0 %	2 / 3,28 %
Alle 1 vuosi	0 / 0 %	0 / 0 %	0 / 0 %	0 / 0 %	0 / 0 %
Yhteensä	10 / 16,39 %	25 / 40,98 %	8 / 3,12 %	18 / 29,51 %	61 / 100 %

Eri ryhmille sijoitusaika jakautui taulukon 16 mukaan. Tästä nähdään myös, kuinka 40,98 prosenttia vastaajista kuului ryhmään *rohkea* ja omasi yli 15 vuoden

sijoitusajan (N=25). Tämän jälkeen suurin joukko kuului *rohkeisiin*, jotka omaavat 7–15 vuoden sijoitusajan (N=11). Kolmanneksi eniten vastaajia oli *tuottohakuissa*, jotka olivat suunnitelleet sijoittavansa yli 15 vuoden ajalle (N=8). Seuraavaksi eniten vastaajia oli *tuottohakuissa*, jotka olivat suunnitelleet sijoittavansa 7–15 vuoden aikavälille (N=7). Neljä *rohkeaa* kertoi sijoitusajakseen 3–7 vuotta. Samalle aikavälille kertoi sijoittavansa myös kolme *tuottohakuista*. Yksi *rohkea* kertoi sijoitusajakseen 1–3 vuotta. *Maltillisista* yksi kertoi suunnitelleensa yli 15 vuoden sijoitusaikaa ja yksi 1–3 vuotta.

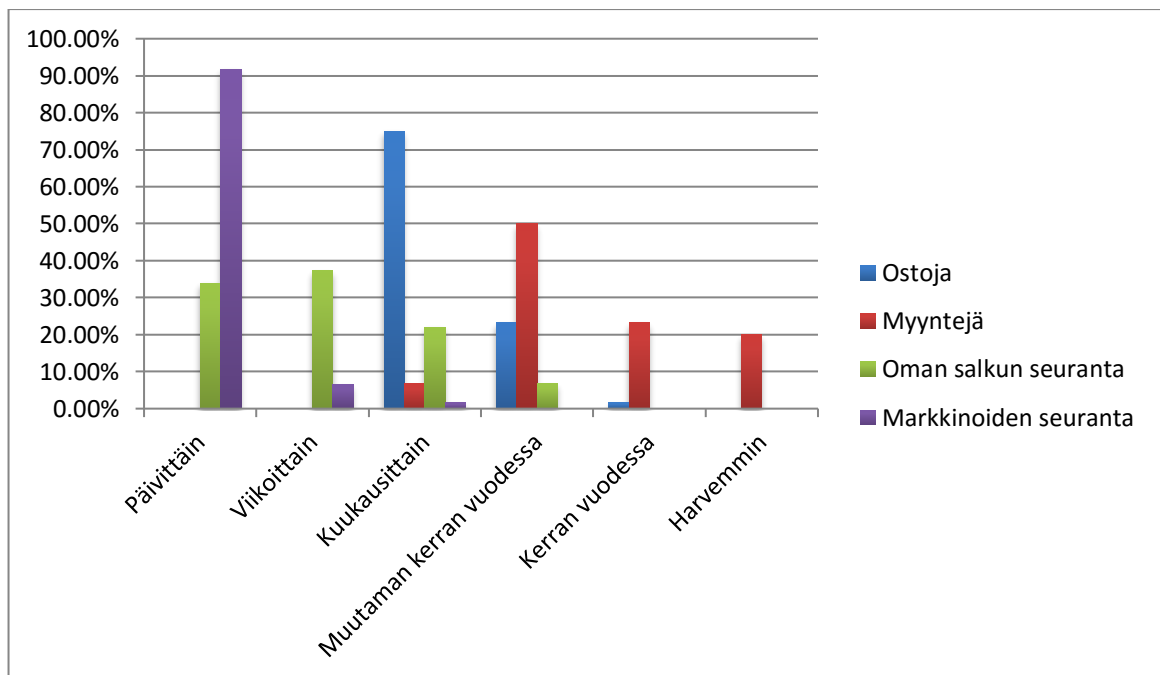
Taulukko 16. Erityyppisten sijoittajien sijoitusaikojen jakautuminen.

	Rohkea (N/%)	Tuottohakuin en (N/%)	Maltillinen (N/%)	Varova inen (N/%)	Yhteensä (N/%)
Yli 15 vuotta	25 / 40,98 %	8 / 13,12 %	1 / 1,64 %	0 / 0 %	34 / 55,73 %
7–15 vuotta	11 / 18,03 %	7 / 11,48 %	0 / 0 %	0 / 0%	18 / 29,51 %
3–7 vuotta	4 / 6,56 %	3 / 4,92 %	0 / 0 %	0 / 0 %	7 / 11,48 %
1–3 vuotta	1 / 1,64 %	0 / 0 %	1 / 1,64 %	0 / 0 %	2 / 3,28 %
Alle 1 vuosi	0 / 0 %	0 / 0 %	0 / 0 %	0 / 0 %	0 / 0 %
Yhteensä	41 / 67,21 %	18 / 29,51 %	2 / 3,28 %	0 / 0 %	61 / 100 %

5.4.9 Aktiivisuus

Pankin työntekijät ja varsinkin sijoitusneuvojat seuraavat oletetusti aktiivisesti markkinoita. Kuvion 9 mukaan ostojen osalta 75 % vastanneista teki ostoja

salkkuunsa joka kuukausi (N=45) ja 23 % muutaman kerran vuodessa (N=14). Ainoastaan yksi ilmoitti tekevänsä ostoja vain kerran vuodessa. Myynnit jakautuivat taas toiseen suuntaan. Kohderyhmästä 7 % tekee myyntejä kuukausittain (N=4). Puolet vastaajista tekee myyntejä muutaman kerran vuodessa, 23 % vastanneista tekee niitä kerran vuodessa (N=14) ja 20 % vielä tätä harvemmin (N=12). Oman salkun seuranta oli vastanneiden keskuudessa aktiivista. Vastanneista 34 % seuraa salkkuaan päivittäin (N=20), 37 % tekee tätä viikoittain (N=22) ja 22 % ilmoitti seuraavansa salkkuaan kuukausittain (N=13). Vain 4 henkilöä eli 7 % seuraa salkkunsä kehitystä ainoastaan muutaman kerran vuodessa. Markkinoiden yleinen seuranta oli myös aktiivista. Vastaajista 92 % ilmoitti seuraavansa markkinoita päivittäin (N=56), neljä henkilöä tekee tätä viikoittain ja yksi henkilö vain kuukausittain. Itse olisin olettanut, että kaikki vastaajista seuraavat markkinoita aktiivisesti joka päivä. Mielestäni tämä kuuluu osaksi pankissa työskentelyä ja on itsestään selvyyttä.

Kuvio 9. Aktiivisuus markkinoihin ja omaan salkkuun.

5.4.10 Tavoitteet

Viidentenä tutkimusongelmana haluttiin selvittää pankin sijoitusneuvojien omia tavoitteita eli mihin he pyrkivät omalla sijoittamisella. Tämä toteutettiin avoimella kysymyksellä.

Vastaajista 52 henkilöä eli 85,25 % vastasi kysymykseen 14. ”Mihin tavoitteisiin tähtäät sijoittamisella ja säästämällä?”. Omasta mielestä vastausaktiivisuus tähän kysymykseen on hyvällä tasolla. Omien tavoitteiden kertominen tällaisessa kyselyssä ei ole itsestäänselvyys. Kohderyhmän tavoitteiden tarkastelu oli yksi tutkimuksen tavoitteista ja on hyvä, että tähän kysymykseen vastattiin näin aktiivisesti.

Kokonaisuudessa kohderyhmän tavoitteet painottuivat pitkälle tähtäimelle. Tulevaisuuden turvaaminen oli vastausten mukaan suosituin tavoite (N=19). Tällaisia tavoitteita oli yleinen varallisuuden kasvattaminen ja elintason nostaminen. Osalla vastaajista oli useampia tavoitteita. Näistä osa kertoi omistavansa eri salkun eri tavoitteille.

”Useita eri tavoitteita ja jokaiselle oma salkku / kokonaisuus: 1. eläkeratkaisu, 2.vaurastuminen pitkällä aikavälillä, 3.toissijainen hätävara/suuret hankinnat, 4.ensisijainen hätävara” #38

Muutama muukin oli tämän tavoin myös miettinyt niin lyhyen – kuin myös pitkänajan sijoitussuunnitelmia.

”Puskuria tulevaisuuteen. Ei mitään konkreettista. On lyhyemmän tavoitteen salkku ja pidemmän sijoitusajan salkku.” #49

”Lyhyellä aikavälillä pahan päivän varalle ja matkusteluun. Pitkällä tähtäimellä lisätuloa eläkepäiville.” #1

Eläkeikään varautuminen ja lisätienestien kartoittaminen tuolle ajalle oli toiseksi suosituin tavoite. Tähän pyrki 15 vastaajaa.

”Työelämän jälkeinen tulotaso tai työeläkeikää edeltävien vuosien (60-65) tulotason varmistaminen” #21

”Aiemmin eläkkeelle ja lisäeläketurvaa lakisääteisen päälle.” #56

Tällaiset eläkeiän turvaksi suunnitellut tavoitteet voitaisiin lukea yhteen tulevaisuuden turvaamisen kanssa. Näin ollen näihin pyrki siis selvästi suurin osa vastaajista (N=34).

Tämän jälkeen suosituin oli selvästi taloudellisen riippumattomuuden tavoittelu (N=9).

”Taloudellinen riippumattomuus 55 ikävuoteen mennessä.” #13

”Tavoitteena ja unelmana hamassa tulevaisuudessa kattava portfolio osake- ja asuntosijoituksia, joista saatavilla tulo- ja osinkovirroilla pystyisi mahdollisesti elättämään itsensä.” #37

”Taloudelliseen riippumattomuuteen. Tavoitteena saavuttaa mahdollisuutta vähentää töitä 50-60 -vuotiaana. Tavoitteena kerätä sellainen potti, jonka osinkotuotoilla pystyisi elämään. Ajatus ei ole välttämättä syödä pääomaa vaan kerätä ja siirtää sitä lapsille ja lastenlapsille mahdollisuuksien mukaan. Hieno ajatus olisi kerätä sellaista sukuvarallisuutta mikä siirtyisi sukupolvelta toiselle ja mikä toisi taloudellista turvaa jälkipolville.” #5

Osa säästi vain pahan päivän varalle (N=7).

Oma asunto oli tavoitteena 6 vastaajalla.

”ASP-tilillä säästään ensiasuntoa varten ja osakkeet/rahastot ovat pidemmällä aikajänteellä.” #40

”Olen hankkimassa uutta asuntoa, joten siitä syystä tilivaroja on tarkoituksella paljon. Sijoitukset ovat sen sijaan pidemmän aikavälin sijoitustavoitteella tulevaisuuteen, eli toistaiseksi. En tiedä mihin niitä varoja tulen käyttämään.” #19

”Tarkoitus ostaa asunto noin 3 vuoden kuluttua, siksi korkosijoitusten osuus suuri.” #46

Tähän kysymykseen vastanneista myös osa ilmoitti, ettei omaa tavoitteita sijoittamiselle tai säästämislle (N=5). Tuloksia tarkastellessa nähdään, että nämä kaikki kuitenkin omistivat sijoituksia.

”ei suoranaisia tavoitteita” #25

”Säästän rahaa nyt kun sitä jää säästöön” #35

”Ei varsinaisesti omia tavoitteita. Itsellä ymmärrys, että tulevaisuuden varalle entistä tärkeämpi itse vaikuttaa säästämällä muun muassa laskevien eläkkeiden, pidennettyjen työurien yms takia.” #51

Muita tavoitteita, joihin vastaajat pyrkivät sijoittamisella ja säästämislle oli matkusteluun (N=5), yleisesti elämän turvaamiseen (N=4), mahdollisuuteen aikaisempaan eläkkeelle jäämiseen (=4) ja muutama oli ajatellut myös lapsiaan suunnitteleamalla jättävänsä sijoitusomaisuutta perinnöksi seuraaville sukupolville (N=2).

5.5 Johtopäätökset

Tässä tarkastellaan saatuja tuloksia ja arvioidaan niitä suhteessa teoriaan. Tarkastelu etenee samassa järjestyksessä kuin aiemmassa osiossa tulokset esitettiin eli tutkimusongelmien mukaan.

Tutkimusongelmat tässä jakautuivat seuraaviin:

1. Sijoittaako tai säästääkö?
2. Mitä instrumentteja käyttää sijoittamisessa?
3. Vastaako oma tappionkantokyky ja riskinottohalukkuus käytettyjä sijoitusinstrumentteja?
4. Vastaako oma suunniteltu sijoitusaika oman salkun sisältöä?
5. Onko tavoitteita omalle sijoittamiselle ja säästämislle?

Ensimmäisenä tutkimusongelmana haluttiin selvittää sijoittavatko tai säästävätkö sijoitusneuvojat ylipäätään. Tulosten perusteella voidaan sanoa, että lähes kaikki vastaajat sijoittavat tai säästävät. Ainoastaan yksi vastaajista ilmoitti, ettei omista

sijoituksia tai säästöjä. Tulosten tarkastelussa huomattiin, että tämä joka ei sijoituksia tai säästöjä ilmoittanut omistavansa, sijoitti kuitenkin rahastoihin lapselleen. Käytännössä kaikki vastaajista siis sijoittivat. Yllättävää oli, että kaikki omistivat jollain tasolla sijoituksia. Yleisesti voisi luulla, että sijoitusneuvojat vaan myyvät pankin tuotteita, eivätkä ehkä itse niitä käytä. Tämän tutkimuksen tulosten perusteella sijoitusneuvojat siis itsekin sijoittavat. (Kuvio 5.)

Toisena tutkimusongelmana haluttiin tietää mihin kohteisiin sijoitusneuvojat sijoittavat. Tutkimuksessa huomattiin, että vastaajat sijoittavat enimmäkseen suoriin osakkeisiin ja osakerahastoihin eli osakesijoituksiin. Tämä huomataan myös koko vastaajaryhmän omistusten jakautumisesta osake- ja korkosijoituksiin. Jakauma oli tässä 61 % ja 26 %. Suorien osakkeiden osuus sijoitusvarallisuudesta oli keskimäärin 23 prosenttia. Osakerahastoissa oli keskimäärin 38 prosenttia kun taas korkorahastoissa ainoastaan 12 prosenttia. Säästötileillä pidettiin keskimäärin 13 prosenttia sijoitusvarallisuudesta. (Taulukko 7.) Tulosten perusteella osakerahastot olivat selvästi suosituin instrumentti. Näitä omisti jossain määrin 89 prosenttia vastaajista (N=54). Vastaajista 77 prosenttia omisti suoria osakesijoituksia (N=47). Korkorahastoja taas omisti 56 prosenttia vastaajista (N=34). Vastaajista 67 prosenttia (N=37) piti osaa varoistaan säästötilillä. Kyselyyn vastanneista 38 prosenttia (N=23) omisti sijoitusasunnon. (Taulukko 9.) Tulosten perusteella voidaan siis sanoa, että vastaajat sijoittavat riskipainotteisesti ja tavoittelevat näin korkeampaa tuottoa. Painotuksen ollessa osakesijoituksissa, tulisi tämän näkyä myös riskinottohalukkuudessa ja tappionkantokyvyssä sekä myös suunnitellussa sijoitusajassa. Taulukon 9 perusteella voidaan sanoa, että 89 % vastaajista omisti jossain määrin osakerahastoja 56 % omisti korkorahastoja. Pankkien tarjoamia sijoitusrahastoja siis käyttävät myös sijoitusneuvojat.

Kolmantena tutkimusongelmana tutkittiin sijoitusneuvojien tappionkantokykyä ja riskinottohalukkuutta. Riskinottohalukkuus oli selvästi korkealle tasolle painottunut (Taulukko 10). Vastaajista 67,24 % koki tämän tasolle korkea tai hyvin korkea. Nämä luettiin sijoittajatyypiksi *rohkea* (N=41). Vastaajista 29,51 % koki riskinottohalukkuutensa olevan tasolla kohtalainen. Nämä ryhmiteltiin *tuottohakuisiksi* (N=18). Ainoastaan kaksi vastaajaa kertoi riskinottohalukkuutensa olevan tasolla pieni ja nämä laskettiin ryhmäksi *maltillinen*. Tutkimuksen mukaan

sijoitusneuvojista miehet ovat luonteeltaan enemmän riskiä ottavia kuin naiset (Kuvio 6). Tappionkantokykyä tutkittaessa huomattiin myös vastaajien suosivan korkeampaa riskiä, sillä vastaajista lähes kaikki ilmoittivat omaavansa korkean tai vähintään kohtalaisen tappionkantokyvyn. Tämän voidaan sanoa tukevan vastaajien sijoituskohteiden valintaa keskimääräisesti. Yksittäisiä vastaajia tutkittaessa huomataan kuitenkin, että näin ei ole jokaisen vastaajan kohdalla.

Maltillisilla sijoittajilla omistusten osuudet tulisi jakautua pääpainoisesti korkoihin ja talletuksiin, mutta sisältävän myös osakesijoituksia (Kallunki ym. 2008, 45, 59; ks. s. 34). Näin myös näillä vastaajilla on tutkimuksen mukaan ollut. Pienen riski on todettu olevan jaottelulla osakkeita 28 % ja korkoja 72 % (Raymond 2011, 10; ks. kuvio 2, s. 33). Vastaajilla osakesijoituksia oli hiukan tätä enemmän.

Tuottohakuisilla sijoittajilla omistusten jakautumisen tulisi olla suurin piirtein talletukset 20 %, korot 20 % ja osakkeet 60 % (Kallunki ym. 2008, 45, 59). Tähän kuuluvat sijoittajat omasivat pääsääntöisesti kohtalaisen tai korkean tappionkantokyvyn, kohtalaisen riskinottohalukkuuden ja pitkän sijoitusajan. Keskimäärin tässä ryhmässä omistukset jakoutuivat osakkeisiin 39 % ja korkoihin 45 %. Omasta mielestäni tässä korkojen painotus on turhan suuri. Tässä ryhmässä huomataan myös yksittäisiä epäjohdonmukaisuuksia omistuksissa. Esimerkiksi korkean tappionkantokyvyn, kohtalaisen riskinottohalukkuuden ja pitkää sijoitusaikaa suunnitteleva vastaaja ei omista kuin 30 % osakesijoituksia ja loput 70 % on ohjattu säästötilille. Yhdellä painotus oli samanlainen ja osakesijoituksissa oli ainoastaan 10 %, koroissa 10 % ja jopa 80 % säästötilillä. Myös toisella vastaajalla osakesijoitusten painotus on jätetty tässä ryhmässä ainoastaan 21 %. Mielestäni osakesijoitusten painotus on todella pientä osalla tähän ryhmään kuuluneista niin kokonaisuuden osalta, kuin myös yksittäisiä vastauksia tutkittaessa.

Rohkeilla sijoittajilla omistusten painotus oli selvästi osakkeissa. Tässä keskimääräinen omistusosuus oli 71 % ja koroissa 15 %. Kuitenkin myös tässä ryhmässä oli muutama vastaaja (N=2), joiden sijoitusomaisuuden painotus oli kuitenkin korkosijoituksissa. Riskinottohalukkuuden ollessa korkealla tasolla ja suunnitellessa pitkää sijoitusaikaa, ei ole järkevää olla hyödyntämättä osakemarkkinoiden tuomaa tuottoa pitkällä aikavälillä (Ks. kuvio 1, s. 30).

Pääsääntöisesti siis tutkimuksen mukaan korkeimman riskinsietokyvyn omaavat sijoittavat eniten osakkeisiin ja tästä riskinsietokyvyn laskeessa tuottoa hakeviin ja maltillisiin, osakkeiden painotus laskee ja korkojen sekä talletusten osuus nousee (Ks. kuvio 7, s. 59). Kuitenkin tutkimuksessa huomataan, että erityisesti tuottohakuisilla- sekä osalla rohkeista -sijoittajista, osakepainotus on yllättävän pientä ja sitä voisi tästä johtuen nostaa reippaasti.

Neljäntenä tutkimusongelmana oli tarkoitus selvittää, vastaako sijoitusneuvojen suunnittelema sijoitusaika heidän sijoitussalkun sisältöä. Sijoitusajan suunnitteli vastaajista yli puolet olevan yli 15 vuotta ja 30 prosentilla vastaajista se oli 7–15 vuotta. Koska suurin osa ilmoitti suunnitelleensa pitkää sijoitusaikaa, tukee tämä saatuja tietoja sijoitusomistusten jakautumisesta ja vastaajien riskinsietokyvystä sekä tappionkantokyvystä. Yksittäisiä tuloksia tarkasteltaessa huomataan myös, kuinka kaikilla vastaajilla tämä ei mene johdonmukaisesti ja käytetyt instrumentit eivät esimerkiksi välttämättä sovi suunnitellulle sijoitusajalle, kuten tuli esille jo edellisessä kappaleessa. Pitkällä aikavälillä ei ole järkevää olla hyödyntämättä osakkeiden tuomaa tuotto-odotusta (Puttonen & Repo 2011, 81). Tutkimuksessa kuitenkin huomattiin, että osalla vastaajista on kuitenkin sijoitukset pitkälle ajalle suunniteltu ja omaavat korkean riskinsietokyvyn eivätkä kuitenkaan hyödynnä osakemarkkinoiden tuomaa tuotto-odotusta. Siegelin (1998, 10) tekemä tutkimuksen perusteella voitaisiin sanoa tämän olevan kannattavaa (Ks. kuvio 1, s. 30).

Viidentenä ja viimeisenä tutkimusongelmana haluttiin selvittää sijoitusneuvojen omia tavoitteita. Haluttiin siis tietää, mihin he pyrkivät sijoittamisellaan. Tähän saatiin mielestäni hyvin vastauksia, koska vastausprosentti oli jopa 85 %. Tutkimuksen tuloksista huomattiin siis jo aiemmin, että sijoitusneuvojat pääpainotteisesti suosivat osakesijoituksia, omaavat korkean riskinsietokyvyn ja vähintään kohtalaisen tappionkantokyvyn sekä sijoitusajakseen suunnittelevat suurimmaksi osaksi pitkän tähtäimen. Näiden perusteella myös tavoitteiden tulisi olla pitkälle tähtäimelle. Näin myös nähdään tutkittaessa vastauksia liittyen omiin tavoitteisiin. Suurin osa vastaajista tavoitteli lisävaroja tulevaisuudelle ja eläkeikään.

Kaikki vastaajista eivät kuitenkaan tavoittele sijoittamisellaan mitään (N=5). Sijoitusneuvojan selonottovelvollisuuden mukaan heidän täytyy kuitenkin

keskustella asiakkaan kanssa tämän sijoitustavoitteista (Kontkanen 2010, 131). Tässä voidaan miettiä, kuinka sijoitusneuvoja pystyy riittävän hyvin keskustella tällaisista asioista asiakkaan kanssa, jos itse ei omaa minkäänlaisia tavoitteita ja kuitenkin omistaa sijoituksia. Mielestäni tämä kuulostaa oudolta, koska kohderyhmään kuuluneet kuitenkin tekevät työkseen tätä ja tapaavat asiakkaita päivittäin. Voidaan myös miettiä, onko asiakaspalvelun laatu näin ollen sillä tasolla kuin halutaan. Tämä asia olisi hyvä ottaa esille työntekijöiden kanssa käytävissä kehityskeskusteluissa, jonka kautta voitaisiin miettiä, miten asiaa voitaisiin kehittää. Lisäksi voidaan toki miettiä myös, että onko tähän kysymykseen jätetty vastaamatta, koska ei ole suunnitellut tavoitteita omalle sijoittamiselle vai eikö niitä ole haluttu kertoa ulkopuoliselle.

Tutkimuksessa tutkittiin myös vastaajien aktiivisuutta yleisesti markkinoita ja omaa sijoitussalkkua kohtaa. Ostoja omaan salkkuun tehtiin enimmäkseen kuukausittain (75 %) ja myyntejä teki puolet vastaajista muutaman kerran vuodessa ja loput enimmäkseen tätä harvemmin. Oman salkun kehitystä seurasi 71 % päivittäin (34 %) tai viikoittain (37 %). Vastaajista 92 % ilmoitti seuraavansa markkinoita päivittäin, osa vastaajista teki tätä kuitenkin vain viikoittain ja yksi ainoastaan kuukausittain. Mielestäni kuulostaa myös hiukan oudolta, jos sijoitusneuvoja ei seuraa markkinoita joka päivä. Luulisi tämän olevan niin suuri osa omaa työtä, että joka päivä jollain tasolla tarkistaisi markkinoiden kehitystä. Voitaisiin olettaa, että 100 % olisi seurannut markkinoita päivittäin.

6 YHTEENVETO

Työn tarkoituksena oli tutkia pankin X sijoitusneuvojen sijoituskäyttäytymistä. Aihe työlle valikoitui toimeksiantajan kanssa käydyn yhteisen pohdinnan kautta. Lähtökohtana oli tuottaa toimeksiantajalle konkreettisesti hyötyä tuova tutkimus. Aihe valikoitui sen ajankohtaisuuden mukaan. Lisäksi tällaista tutkimusta ei ollut aiemmin toteutettu, joten toimeksiantaja sai tällä uutta tietoa työntekijöistään. Mielenkiintoisena voitiin pitää myös tietoa, että sijoittavatko sijoitusneuvojat itse kuten ohjeistavat asiakkaita. Tutkimuksella kartoitettiin sijoitusneuvojen omistuksia, riskinottohalukkuutta, tappionkantokykyä, suunniteltua sijoitusaikaa ja sijoittamiselle asetettuja tavoitteita. Tarkoituksena oli selvittää, että vastaavatko heidän omat sijoitussalkkunsaa heidän omaa tappionkanto- ja riskinsietokykyä. Työssä tarkasteltiin myös kohderyhmän käyttämien sijoitusinstrumenttien soveltuvuutta heidän suunnittelemaansa sijoitusajalle. Saatuja tuloksia vertailtiin kirjallisuudesta löytyviin ohjearvoihin. Tarkoituksena oli myös selvittää sijoitusneuvojen omia tavoitteita, joihin he tähtäävät omalla säästämällä ja sijoittamisella. Tällaisten seikkojen selvittäminen kuuluu myös sijoitusneuvojen omaan työhön, kun he antavat sijoitusneuvontaa omille asiakkailleen.

Tutkimusongelmat tässä muodostuivat seuraaviksi:

1. Sijoittaako tai säästääkö?
2. Mitä instrumentteja käyttää sijoittamisessa?
3. Vastaako oma tappionkantokyky ja riskinottohalukkuus käytettyjä sijoitusinstrumentteja?
4. Vastaako oma suunniteltu sijoitusaika oman salkun sisältöä?
5. Onko tavoitteita omalle sijoittamiselle ja säästämislle?

Tutkimus oli kvantitatiivinen ja se toteutettiin kyselylomakkeella. Lomake luotiin Webropol palvelun kautta. Tämä lomake lähetettiin kohderyhmälle toimeksiantajan välityksellä, heidän sisäisellä sähköpostilla. Kysely toteutettiin marras-joulukuussa 2016. Kyselyyn vastasi kohderyhmään kuuluneista 137 henkilöstä 44,53 prosenttia. Saatu aineisto analysoitiin Webropol -palvelun kautta sekä Excel-ohjelmalla. Tutkimuksen mukaan kaikki vastaajat omistavat sijoituksia. Sijoitusomaisuus oli enimmäkseen osakepainoista ja pääsääntöisesti tämä vastasi heidän

riskinsietokykyä sekä suunniteltua sijoitusaikaa. Vastausten perusteella työntekijöiden sijoitusomaisuuden osakepaino oli 61 prosenttia, riskinsietokyky oli lähes kaikilla korkea tai kohtalainen. Vastaajista 56 prosenttia oli suunnitellut sijoitusajaksi yli 15 vuotta. Suurin osa vastaajista oli myös suunnitellut omalle säästämislle tavoitteita. Pääsääntöisesti saadut tulokset vastasivat teoriassa annettuja esimerkkejä. Tästä huolimatta, myös yksittäisiä poikkeuksia oli.

Käytännössä tästä opinnäytetyöstä on hyötyä toimeksiantajan lisäksi myös suurelle yleisölle. Tämän tutkimuksen perusteella voidaan sanoa, että ainakin tämän pankin sijoitusneuvojat sijoittavat. Tämä tulos sulkee pois sen mielikuvan, että pankkien sijoitusneuvojat ainoastaan myyvät pankkien sijoitustuotteita. Voidaan siis sanoa, että he käyttävät näitä myös itse. Tällaisella tuloksella voitaisiin ajatella olevan positiivista vaikutusta sijoitusneuvojen luotettavuuteen ja maineeseen. Voidaan uskoa, että sijoitusneuvojaan on helpompi luottaa, kun tietää, että hän myös itse sijoittaa. Myös toimeksiantaja saa hyödyllistä informaatiota henkilöstönsä sijoittamisesta. Kaikki vastaajat eivät kertoneet sijoituksilleen minkäänlaisia tavoitteita. Tästä aiheesta toimeksiantaja voi keskustella työntekijän kanssa kehityskeskustelussa ja tämän kautta parantaa asiakaspalvelunsa laatua liittyen sijoitusneuvontaan. Voitaisiin kuvitella, että sijoitusneuvoja, joka on itse ajatellut omalle sijoittamiselleen tavoitteita, osaa myös paremmin keskustella näistä asiakkaan kanssa.

Tutkimusta voitaisiin jatkaa eteenpäin vielä haastattelemalla osaa sijoitusneuvojista ja näin saataisiin myös heiltä kommentteja esimerkiksi, että miksi he sijoittavat tiettyihin instrumentteihin. Haastattelulla saataisiin myös tarkempaa tietoa sijoittamisella pyrittäviin tavoitteisiin. Lisäksi voitaisiin tutkia eroja eri ikäryhmien välillä vielä tarkemmin. Olisi mielenkiintoista nähdä, kuinka eläkeiän läheneminen vaikuttaa käytännössä sijoituskäyttäytymiseen ja esimerkiksi, että missä vaiheessa tämä alkaa muuttua ja näkyä salkun koostumuksessa. Tässä voitaisiin tutkia esimerkiksi ikääntymisen vaikutusta salkun osakepainoon. Sijoittamisella moni kuitenkin tämänkin tutkimuksen perusteella hakee lisätienestettä eläkeiälle. Olisi mielenkiintoista myös nähdä eroja sellaisten välillä, jotka aikovat jäädä aikaisemmin eläkkeelle sijoitusten turvin ja niiden, jotka suunnittelevat olevansa eläkeikänsä asti töissä. Lisäksi tutkimusta voisi laajentaa ja vertailla eroja useampien eri pankkien

välillä. Tämä kuitenkin olisi niin laaja tutkimus, että ei ehkä opinnäytetyöksi soveltuisi.

LÄHTEET

D 2004/39/EY. Euroopan Parlamentin ja Neuvoston Rahoitusvälinemarkkinat - direktiivi.

Eri sijoitusmuotojen tuotto Suomessa. Ei päiväystä. [Verkkojulkaisu]. Helsinki: Pörssisäätiö. [Viitattu 11.12.2016]. Saatavana: <http://www.porssisaatio.fi/blog/statistics/eri-sijoitusmuotojen-tuotto-suomessa/>

ETF-tietopaketti. Ei päiväystä. [Verkkosivusto]. Sijoittaja.fi / Investment Intelligence Oy. [Viitattu 16.3.2017]. Saatavana: <http://www.sijoittaja.fi/etf-sijoittaminen/etf-tietopaketti/>

Heikkilä, T. 2014. Kvantitatiivinen tutkimus. [Verkkojulkaisu]. Edita Publishing Oy. [Viitattu 18.3.2017]. Saatavana: <http://www.tilastollinentutkimus.fi/1.TUTKIMUSTUKI/KvantitatiivinenTutkimus.pdf>

Hyvä pankkitapa. 18.11.2015. [Verkkojulkaisu]. Helsinki: Finanssialan Keskusliitto. [Viitattu 17.3.2017]. Saatavana: http://www.finanssiala.fi/materiaalit/Hyva_pankkitapa.pdf

Hämäläinen, K. 2014. Sijoittaminen - opas uteliaille. [Verkkokirja]. Helsinki: Pörssisäätiö. [Viitattu 14.3.2017]. Saatavana: <http://www.porssisaatio.fi/blog/books/sijoittaminen-opas-uteliaille/>

Ibbotson, R. 2006. Stocks, Bonds, Bills and Inflation (SBBi). Classic Yearbook. Chicago: Ibbotson Associates Inc.

Ibbotson, R. 2011. Ibbotson Presentation Material. Chicago: Morningstar, Inc.

James, R. 1.3.2011. Long-term Investment Performance. [Verkkojulkaisu]. New York: Raymond James & Associates, Inc. [Viitattu 22.2.2017]. Saatavana: https://www.raymondjames.com/melvillewealthmanagement/pdfs/long_term_investment_performance.pdf

Kallunki, J-P., Martikainen, M. & Niemelä, J. 2008. Ammattimainen sijoittaminen. 6. p. Helsinki: Talentum Media Oy.

Keloharju, M., Knüpfer, S. & Rantapuska, E. 2012. Mutual Fund and Share Ownership in Finland. [Verkkojulkaisu]. Liiketaloudellinen Aikakauskirja. [Viitattu 16.5.2017]. Saatavana: http://lta.hse.fi/2012/2/lta_2012_02_a2.pdf

Knüpfer, S. & Puttonen, V. 2009. Moderni rahoitus. Helsinki: WSOYpro Oy.

- Kontkanen, E. 2010. Pankkitoiminnan käsikirja. 2. uud. p. lisäp. Helsinki: Finanssi- ja vakuutuskustannus Finva.
- Korkoa korolle -efekti. 2016. [Verkkosivusto] Chicago: Morningstar, Inc. [Viitattu 14.3.2017]. Saatavana: <http://www.morningstar.fi/fi/glossary/107035/korkoa-korolle-efekti.aspx>
- Korot. 25.10.2016. [Verkkosivusto]. Helsinki: Kauppalehti Oy. [Viitattu 25.10.2016]. Saatavana: <http://www.kauppalehti.fi/5/i/porssi/korot/index.jsp?selected=talletuskorot>
- Kunhardt, P. & Oakes, B. Becoming Warren Buffet. 30.1.2017. [Dokumentti]. USA: Kunhardt Films / HBO.
- L 19.12.2008/878. Laki Finanssivalvonnasta.
- L 14.12.2012/746. Arvopaperimarkkinalaki.
- L 14.12.2012/747. Sijoituspalvelulaki.
- L 8.8.2014/610. Laki luottolaitostoiminnasta.
- Lassila, A. 8.3.2017. [Verkkajulkaisu]. Helsinki: Helsingin Sanomat / Sanoma Media Finland Oy. [Viitattu 10.4.2017]. Saatavana: <http://www.hs.fi/talous/art-2000005118484.html>
- Lehdistötiedote. 8.3.2017. [Verkkosivusto]. Helsinki: Finanssivalvonta. [Viitattu 10.3.2017]. Saatavana: http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Tiedotteet/Lehdistotiedotteet/pages/03_2017.aspx
- Lounasmeri, S. 30.5.2011. Kotitalouksien säästämistutkimus. [Verkkajulkaisu]. Helsinki: Pörssisäätiö. [Viitattu 17.5.2017]. Saatavana: http://www.porssisaatio.fi/wp-content/uploads/2012/05/Kotitalouksien_saastamistutkimus_2011.pdf
- Lounasmeri, S. 2015. Osakeopas. [Verkkokirja]. Helsinki: Pörssisäätiö. [Viitattu 10.3.2017]. Saatavana: <http://www.porssisaatio.fi/blog/books/osakeopas-2015/>
- Markowitz, H. March 1952. Portfolio Selection. The Journal of Finance. Vol. 7, No. 1, 77–91.
- Metsämuuronen, J. 2001. Metodologien perusteet ihmistieteissä. Metodologia – sarja 1. 2. painos. Helsinki: International Methelp Oy.

- MIFID – kysymyksiä ja vastauksia. Ei päiväystä. [Verkkosivusto]. Helsinki: Danske Bank Oyj. [Viitattu 28.2.2017]. Saatavana: <https://www.danskebank.fi/fi-fi/Sivut/Mifid/MiFID/MiFIDKysymyksiäJaVastauksia/Pages/MiFIDKysymyksiäJaVastauksia.aspx>
- MiFID II ja MiFIR. 24.2.2017. [Verkkosivusto]. Helsinki: Finanssivalvonta. [Viitattu 27.2.2017]. Saatavana: <http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Saantely/Saantelyhankkeet/MiFID/Pages/Default.aspx>
- Morningstar. 2016. Fundamentals for Investors. [Verkkojulkaisu]. Chicago: Morningstar, Inc. [Viitattu 21.3.2017]. Saatavana: http://home.mp.morningstar.com/elabsLinks/FundamentalsForInvestors_2016.pdf
- NASDAQ OMX, A. Helsinki. 2008. Opi optiot. 20. p.
- NASDAQ OMX, B. Helsinki. 2010. Opi osakkeet. 5. p.
- Nousiainen, S. & Sundberg, S. 2010. Sijoituspalveluopas. Helsinki: Finanssi- ja vakuutuskustannus FINVA.
- Nummenmaa, L. 2009. Käyttäytymistieteiden tilastolliset menetelmät. Helsinki: Tammi.
- Puttonen, V. & Repo, E. 2011. Miten sijoitan rahastoihin. 5. uud. p. Helsinki: WSOYpro Oy.
- Rahastoesite. 11.11.2016. [Verkkojulkaisu]. Helsinki: Danske Invest Rahastoyhtiö Oy. [Viitattu 14.12.2016]. Saatavana: http://www.danskeinvest.fi/web/show_download.prospectus?p_vlsin=FI0008803283&p_vLanguage=fi
- Saarinen, M. 20.9.2015. [Verkkojulkaisu]. Helsinki: Talouselämä. [Viitattu 26.3.2016]. Saatavana: <http://www.talouselama.fi/sijoittaminen/pankkien-sijoitusneuvonta-mullistuu-jatkossa-vain-varakkaille-3486587>
- Saario, S. 2016. Miten sijoitan pörssiosakkeisiin. 13 p. Helsinki: Talentum Media Oy.
- Siegel, J. 1.1.1998. Stocks for the long run. 2nd ed. New York: McGraw-Hill.
- Sijoituspalvelu ja -tuotteiden valvonta. 16.4.2015. [Verkkosivusto]. Helsinki: Finanssivalvonta. [Viitattu 20.3.2016]. Saatavana: <http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Valvonta/Markkinavalvonta/Saastamistuotteet/Pages/Default.aspx>

- Soininen, M. 1995. Tieteellisen tutkimuksen perusteet. Turku: Turun yliopiston täydennyskoulutuskeskus.
- Suomen virallinen tilasto (SVT): Kotitalouksien varallisuus. 2013. [Verkkajulkaisu]. Helsinki: Tilastokeskus [Viitattu: 23.10.2016]. Saatavana: http://www.stat.fi/til/vtutk/2013/vtutk_2013_2015-04-01_tie_001_fi.html
- Talletussuoja. Ei päiväystä. [Verkkosivusto]. Helsinki: Danske Bank Oyj. [Viitattu 25.10.2016]. Saatavana: <http://www.danskebank.fi/fi-fi/Henkiloasiakkaat/Paivittaiset-raha-asiat/Tilit/Pages/Talletussuoja.aspx>
- Talouselämä. 15.10.2016. Yli puolet maailman aikuisista ei ymmärrä tätä tärkeää periaatetta, joka tekee ihmisistä rikkaita. [Verkkajulkaisu]. Helsinki: Alma Talent Oy. [Viitattu 11.4.2017]. Saatavana: <http://www.talouselama.fi/uutiset/yli-puolet-maailman-aikuisista-ei-ymmarra-tata-tarkeaa-periaatetta-joka-tekee-ihmisista-rikkaita-6590986>
- Tietoa Finanssivalvonnasta. 26.2.2016. [Verkkosivusto]. Helsinki: Finanssivalvonta. [Viitattu 26.2.2017]. Saatavana: <http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Fiva/Pages/Default.aspx>
- Vaihekoski, M. & Roine, S-L. 2016. Sijoittajan korko-opas. [Verkkokirja]. Helsinki: Pörssisäätiö. [Viitattu 1.3.2017]. Saatavana: <http://www.porssisaatio.fi/blog/books/sijoittajan-korko-opas/>
- Virta, J., Roine, S-L. & Savikko, M. 2015. Sijoitusrahasto-opas. [Verkkokirja]. Helsinki: Pörssisäätiö. [Viitattu 20.2.2017]. Saatavana: <http://www.porssisaatio.fi/blog/books/sijoitusrahasto-opas-2015/>

LIITTEET

Liite 1. Kyselylomake

Liite 2. Sijoittajatyypit

LIITE 1 Kyselylomake

Tervetuloa kyselyyn! Opinnäytetyössä tutkin pankin sijoitusneuvojien sijoittamista. Kyselyyn vastataan nimettömästi ja tulokset eivät tule julkisiksi.

Kiitos ajastanne ja terveisin,

Miko Lampi

1. Sukupuoli
2. Ikä
3. Onko sinulla tällä hetkellä sijoituksia tai säästöjä (Kyllä/Ei)
4. Mitä instrumentteja käytät sijoittamisessa ja säästämässä? (Vastaukset niihin kohtiin, mitä omistat. Vastaukset prosenteissa kokonaissäästöistä)
 - a. Suorat osakkeet
 - b. Korkorahastot
 - c. Osakerahastot
 - d. Säästötili
 - e. Sijoitusasunto
5. Jotain muuta, mitä? (avoin kysymys)
6. Tappionkantokyky (Mikä seuraavista vastaa parhaiten omaa tappionkantokykyänne)
 - a. Korkea – taloudellinen tilanteenne ei ole herkkä sijoittamiseen liittyville riskeille ja se kestää suuriakin tappioita vaikuttamatta elintasoonne.
 - b. Kohtalainen – taloudellinen tilanteenne kestää huomattaviakin tappioita vaikuttamatta elintasoonne.

- c. Pieni – taloudellisen tilanteenne kannalta pienetkin tappiot vaikuttaisivat nykyiseen elintasoonne.
 - d. Ei tappionkantokykyä – ette pysty kantamaan sijoitustoiminnan tappioita lainkaan ilman, että siitä aiheutuisi negatiivisia vaikutuksia nykyiseen elintasoonne.
7. Riskinottohalukkuus. (Mikä seuraavista vastaa parhaiten omaa riskinottohalukkuuttanne?)
- a. Hyvin korkea – hyväksytte erittäin korkeaa riskiä. Etsitte mahdollisuuksia merkittävään varojen arvon kasvattamiseen pitkällä aikavälillä ettekä keskity lyhyen aikavälin arvonmuutoksiin. Pystytte hyväksymään erittäin korkean riskitason sekä sen, että sijoituksenne ovat alttiita merkittävälle arvonvaihtelulle ja tappiolle sijoitusaikana.
 - b. Korkea – hyväksytte sijoituksissanne korkeaa riskiä. Etsitte mahdollisuuksia varojen arvon kasvattamiseen pitkällä aikavälillä keskimääräistä markkinaa nopeammin ettekä keskity sijoitustenne lyhyen aikavälin arvonmuutoksiin. Pystytte hyväksymään korkean riskitason sekä sen, että sijoituksenne ovat alttiita suurelle arvonvaihtelulle ja mahdollisille tappioille sijoitusaikana.
 - c. Kohtalainen – hyväksytte sijoituksissanne kohtuullista riskiä. Etsitte tasapainoa riskin ja inflaation ylittävän tuoton välillä, koska tavoitteenne on säilyttää varojenne ostovoima ajan kuluessa. Olette valmis hyväksymään sijoitustenne arvonvaihtelua ja tappiota sijoitusaikana, kuitenkin mieluummin siten, että merkittävä arvonlasku sijoitusaikana on epätodennäköistä.

- d. Pieni – hyväksytte pientä riskiä, mutta on tärkeää, että sijoitustenne arvovaihtelu sekä mahdolliset tappiot ovat kohtuullisia. Haluatte, että sijoittamienne varojen arvo ei todennäköisesti laske merkittävästi. Olette valmis hyväksymään suhteellisen vaatimattoman tuoton sijoituksillenne ja hyväksytte, että inflaatio voi syödä varojenne ostovoimaa sijoitusaikana.
- e. Hyvin pieni – hyväksytte erittäin pientä riskiä. Tärkeää on, että sijoitustenne arvovaihtelu sekä mahdolliset tappiot ovat erittäin pieniä. Haluatte, ettei varojenne arvo laske merkittävästi. Hyväksytte matalan tuoton sijoituksillenne sekä sen, että inflaatio voi syödä varojenne ostovoimaa sijoitusaikana.
- f. Ei lainkaan – ette hyväksy riskiä sijoittamisessa. Ymmärrätte, että mahdollisuus varojen arvon kasvuun on hyvin rajallinen ja inflaatio mitä todennäköisimmin syö varojen ostovoimaa ajan kuluessa.
8. Sijoitusaika. (Kuinka pitkää sijoitusaikaa olet suunnitellut?)
- a. Yli 15 vuotta
 - b. 7-15 vuotta
 - c. 3-7 vuotta
 - d. 1-3 vuotta
 - e. Alle 1 vuosi
9. Kuinka usein teet salkkuusi ostoja?
- a. Päivittäin
 - b. Viikoittain
 - c. Kuukausittain

- d. Muutaman kerran vuodessa
- e. Kerran vuodessa
- f. Harvemmin

10. Kuinka usein teet salkkuusi myyntejä?

- a. Päivittäin
- b. Viikoittain
- c. Kuukausittain
- d. Muutaman kerran vuodessa
- e. Kerran vuodessa
- f. Harvemmin

11. Kuinka usein teet salkkuusi muutoksia?

- a. Päivittäin
- b. Viikoittain
- c. Kuukausittain
- d. Muutaman kerran vuodessa
- e. Kerran vuodessa
- f. Harvemmin

12. Kuinka usein seuraat omaa salkkuasi?

- a. Päivittäin
- b. Viikoittain
- c. Kuukausittain

- d. Muutaman kerran vuodessa
- e. Kerran vuodessa
- f. Harvemmin

13. Seuraatko markkinoita ja kuinka aktiivisesti?

- a. Päivittäin
- b. Viikoittain
- c. Kuukausittain
- d. Muutaman kerran vuodessa
- e. Kerran vuodessa
- f. Harvemmin

14. Mihin tavoitteisiin tähtäät sijoittamisella ja säästämällä?
(Avoin kysymys)

Kiitos vastaamisesta ja ajastanne sekä hyvää talven jatkoa!

-Miko Lampi

LIITE 2 Sijoittajatyypit

Vastaajat jaettiin vastausten perusteella Kallunki ym. (2008, 33) ja pankin esittämien sijoittajatyypin perusteella eri ryhmiin.

- *Varovainen* – Ei halua ottaa riskiä, joten hänellä ei ole riskinsietokykyä tai se on hyvin matala. Tyytyy pieneen tuottoon ja takaa samalla sen, ettei arvovaihtelun myötä omaisuuden arvo pienene. (Vastaajat, joilla riskinsietokykyä ei ollenkaan tai se on hyvin pieni)
- *Maltillinen* – Haluaa ottaa pientä riskiä eli omaa matalan riskinsietokyvyn. Haluaa pitää arvovaihtelun kohtuullisena ja hyväksyy pienemmän tuoton (Pienen riskinsietokyvyn omaavat vastaajat)
- *Tuottohakuinen* – Tavoittelee parempaa tuottoa ja samalla hyväksyy kohtuullisen riskin sekä mahdollisen pääoman pienenemisen (Riskinsietokyvyltään kohtalaiset vastaajat)
- *Rohkea* – Oma korkean tai erittäin korkean riskinsietokyvyn ja näin pyrkii saamaan sijoituksilleen myös korkeaa tuottoa. Tämän myötä hyväksyy myös sijoitusten suuren arvovaihtelun ja mahdolliset tappiot. (Hyvin korkean tai korkean riskinsietokyvyn omaavat vastaajat)